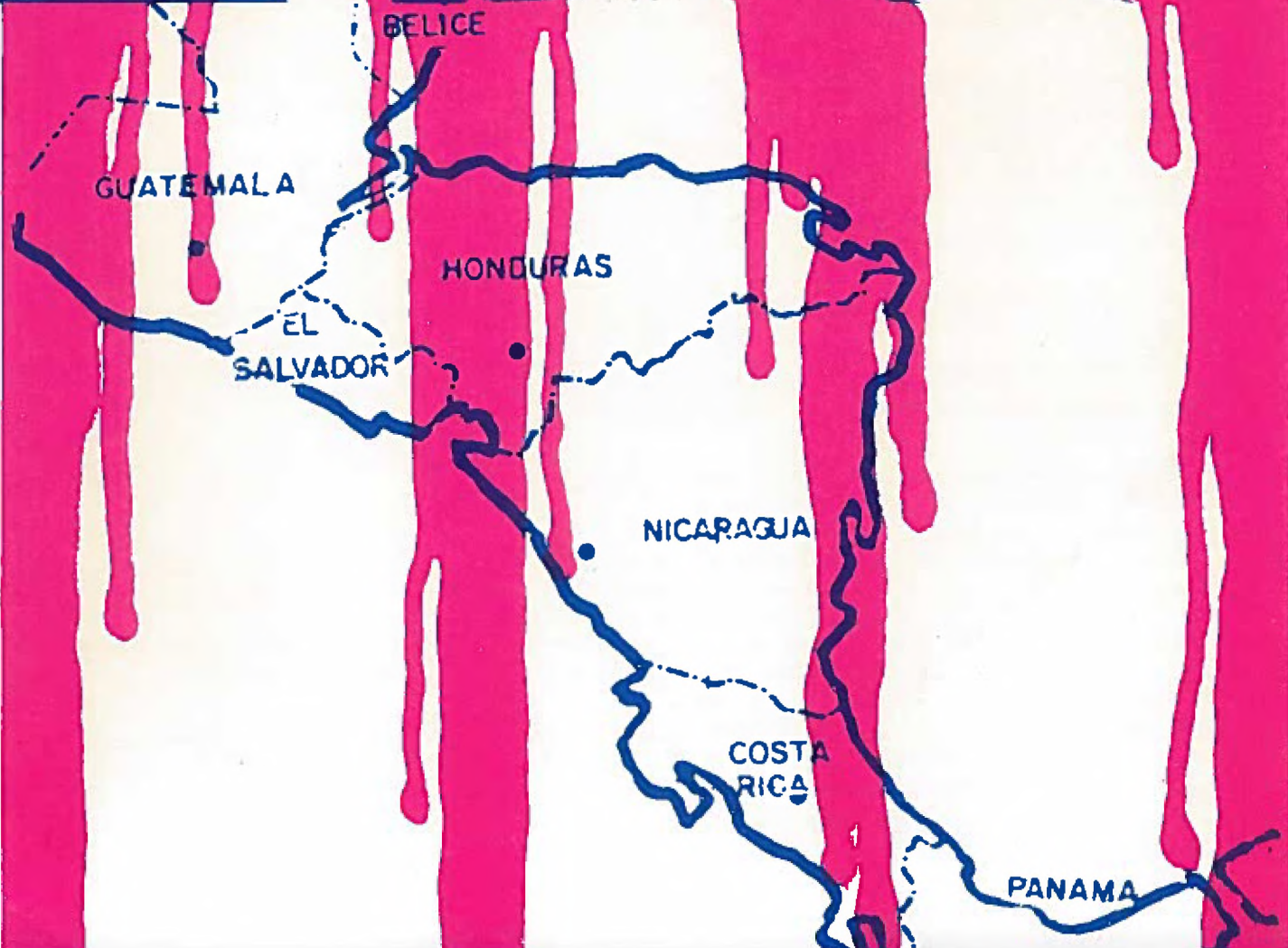

CENTRALAMERIKA

CHILE BULLETINEN

NYTT

Nr 2/82 1982 Årg 10 Pris: 9 kr

GÖR NÅGOT!

Den internationella solidaritetsrörelsen med Centralamerikas fattiga och förtryckta växer sig allt starkare. Inte minst i USA där arbetare reser kravet "PENGAR TILL JOBB – INTE TILL KRIG".

Med anledning av valfarsen i El Salvador den 28 mars demonstrerade människor runt om i världen till stöd för FDR/FMLN och mot USA:s inblandning i El Salvador och Centralamerika. 50 000 personer tågade förbi Vita Huset i Washington i protest mot Reagans Centralamerikapolitik.

I Stockholm demonstrerade 1 700 personer den 27 mars och dagen därpå fylldes Medborgarhusets stora hörsal till sista plats då Hasse & Tage, Södra Bergens Balalajkor, Margareta Söderberg, Pukaj Wayra, Hans-Göran Franck och en representant för FDR/FMLN ställde upp till stöd för kampen i El Salvador.

För att leva vidare och utvecklas behöver solidaritetsrörelsen information och kunskap. För att bidra med det gav Samordningsgruppen för Solidaritet med El Salvador och Centralamerika och Chilekommittén gemensamt ut en tidning för första gången i november förra året. Behovet av information om Centralamerika var då mycket stort.

När vi nu kommer ut med vår andra gemensamma tidning har Centralamerika blivit intressant nyhetsstoff och vi får rapporter dagligen i radio, TV och tidningar.

Med detta nummer vill vi hjälpa dig att få ett sammanhang och en förståelse av händelseutvecklingen i Centralamerika. Vi hoppas också bidra till att skapa en motivation hos dig att aktivt ge ditt stöd till de kämpande folken i Centralamerika.

Invasion eller förhandlingar – vad gör USA i Centralamerika?

Hur lever man i de av FDR/FMLN kontrollerade områdena?

Om det kan du läsa i detta nummer.

Hans-Göran Franck intervjuas om våldet i El Salvador.

Eric Nilsson, som nyligen besökt området längs Atlantkusten i Nicaragua, skriver om miskitoidianernas situation. En fråga som USA-imperialismen använt som slagträ i sin kampanj mot sandinisterna.

Även Chile finns med. En andra artikel om den chilenska ekonomin och en kritisk kommentar. En till Sverige nyligen anländ flykting intervjuas. Han har lång erfarenhet av motståndsrörelsen och har de senaste åren suttit fängslad.

Dessutom kan du läsa om Guatemala, recensioner av fyra svenska böcker om Centralamerika, nyheter och kommentarer.

INNEHÅLL:

Sid	3	EL SALVADOR – En bricka i spelet...
	6	"Kriget är det lättaste"
	8	CENTRALAMERIKA Intervention eller förhandlingar?
	10	NICARAGUA Minoritet i kläm
	11	Intervju med "Kommandant Rufo"
	12	GUATEMALA Guatemala idag
	14	CHILE Chile: var lönsam eller dö!
	15	Debatt: Ingen är så blind...
	16	I fängelset fortsätter kampen
	18	Nu samlar vi till Maipul
	19	NYHETER & KOMMENTARER
	21	RECENSIONER ● "Nu vet vi mera om..." ● Siffrorna får ansikte ● Perspektiv för Centralamerika
	24	Domus, lördag...

Chilekommittén
Box 622
101 28 Stockholm
Tel 08/7443483

Samordningen för El Salvador
och Centralamerika
Klara Norra Kyrkogata 29
111 22 Stockholm
Tel 08/206962
Pg 16 19 40–2

Avslutar gör Stefan Alkhagen med en betraktelse om en solidaritetsarbetares vardag.

USA UT UR EL SALVADOR
OCH CENTRALAMERIKA

STÖD FDR/FMLN
Postgiro 32 01 54 – 8

EL SALVADOR- EN BRICKA I SPELET

— *Ingenting är så viktigt nu som framgångar för den revolutionära rörelsen i El Salvador. Om de vinner framgångar så öppnar det möjligheten för alla revolutionära demokratiska krafter i hela Latinamerika.*

Det säger advokat Hans Göran Franck som besökte El Salvador i början av året.

— *Och det är Reaganadministrationen medveten om. Det är därför de talar om den s k dominoteorin. Om de förlorar El Salvador kommer alla brickor att falla.*

— Det viktigaste idag är att kraftfullt öka den internationella opinionen mot USA:s inblandning i El Salvador och att politiskt, ekonomiskt och moraliskt stödja FDR-FMLN, fortsätter Franck.

Tillsammans med norske LO:s internationella sekreterare Leonard Larsen för Hans Göran Franck till El Salvador i januari i år. Syftet med resan var att undersöka situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i landet.

Ett våld utan gräns

I El Salvador mötte de mängder av människor som vittnade om förföljelsen och terroren i landet. Och med sig hem till Sverige hade Franck väskorna fyllda med dokument och bilder. Ett ohyggligt material om en ohygglig verklighet. Bilderna vittnar om en grymhet som är helt ofattbar.

— Det är ett inbördeskrig och en klasskamp som är utomordentligt hård.

— Jordägarna och kapitalisterna skyr inga medel för att behålla makten. Det finns en kortsynthet och inskränkhet hos det härskande skiktet som är enorm och som också kommer att leda till dess egen undergång. Många av dem ser redan spelet som förlorat.

— De har tillgripit så mycket våld och har så många fiender att det blir omöjligt för dem att stanna i landet, fortsätter han.

Ensidig press

Innan Franck reste till Centralamerika trodde många att han inte skulle få reda på något. Tidningarna hade länge tigit om vad som händer i El Salvador, överhuvudtaget fanns inte mycket att läsa om Latinamerika i pressen. De stora nyhetsbyråernas inflytande dominerade helt nyhetsutbudet. Men efter Francks återkomst från Centralamerika lossnade det hos den svenska pressen. Idag finns till och med svenska journalister i El Salvador.

— Jag kom med så alarmerande saker. Med uppgifter om massakrer och om massmördandet. Och folk fick ju se bilderna, de fick en uppfattning om vad som verkligen händer.

— Det bidrog till att utrikesbevakningen inte längre blev så ensidig.

Vietnam som exempel

Parallellerna med Vietnam är många. Under 1981 företogs ett 50-tal rensningsoperationer i landet. Det vill säga att militären utrotar invånarna inom ett bestämt område. En taktik som kan jämföras med "Free-fire-zones" under Vietnam-kriget. Juntan försöker "tömma vattnet för fisken", en metod som har lett till ett urskillningslöst dödande av civilbefolkningen och en rad massakrer.

I byn Mozote i provinsen Morazán dödade nästan samtliga invånare, sammanlagt 472 människor. En kvinna som överlevde berättar om hur alla män i byn sköts ihjäl. Kvinnor och barn halshöggs. Barn kastades upp i luften och styckades med långa knivar. Kvinnorna våldtogs innan de mördades. Massakern ägde rum i december 1981. Folket i byn hade tidigare inte alls varit inblandad i krigsföringen.

En annan massaker ägde rum vid floden Rio Sumpul, som ligger på gränsen mellan El Salvador och Honduras.

Där mördades 600 människor när de försökte ta sig över floden till Honduras. Ögonvittnen som överlevde massakern berättar hur salvadoranska soldater, poliser och medlemmar ur en paramilitär organisation, som tidigare kallades för ORDEN, jagade människorna mot floden och sköt ner dem vid stranden. Barnen halshöggs, styckades eller kastades i vattnet där de drunknade.

Ingen undgår tortyr

Samtidigt vittnar många om den omfattande tortyren. Ingen av dem som sitter fängslade eller som har mördats undgår eller har undgått att bli torterad.

Det beräknas att närmare 30 000 civila har mördats efter militärkuppen den 15 oktober 1979 och fram till den 15 januari 1982.

Och om El Salvador inte har många politiska fångar idag i sina fängelser beror det på att de allra flesta politiska motståndare mördas. Under 1980 beräknas upp till 12 000 politiska mord ha begåtts och under 1981 upp till 17 000.

Villkor för vapenhjälp

Den amerikanska senaten ställde fyra villkor till regimen i El Salvador för

fortsatt vapenhjälp.

Villkoren innebar bland annat att den salvadoranska regeringen skulle göra tydliga ansträngningar för att de mänskliga rättigheterna efterlevs i El Salvador. Regimen skulle också kontrollera de egna styrkorna för att stoppa tortyren och mördandet samt garantera fria val.

Senaten begärde också att president Reagan skulle lämna kongressen en rapport om den salvadoranska konflikten.

Därav skulle framgå att de mänskliga rättigheterna numera respekteras, detta som ett villkor för fortsatt militär hjälp från USA.

Reagan ljuger

— Det är en klar lögn vad Reagan säger om förhållandena i El Salvador. Det har inte skett någon förbättring och inte ett enda av villkoren har uppfyllts, säger Hans Göran Franck.

— Det har tvärtom hela tiden skett en försämring både när det gäller de demokratiska fri- och rättigheterna och på det ekonomiska och sociala området.

— Allt annat är osanning!

— Det intressanta är Reagan-administrationens fullständiga nonchalans inför ett parlamentariskt beslut. Den amerikanska regeringen visar ett totalt förakt för demokrati både inom och utom landet, fortsätter Franck.

Kritiken i USA växer

Under sin resa besökte han även USA. Där träffade han en mängd människor som är starkt kritiska mot USA:s stöd till El Salvador och som aktivt arbetar för solidaritet med Latinamerika.

— Oppositionen i USA är väldigt stark och den blir hela tiden allt hårdare. Jag hade kontakt med Edward Kennedy som är mycket kritisk och som har sänt egna observatörer till El Salvador, berättar Franck.

Men även om oppositionen i USA är starkt kritisk mot inblandningen i Centralamerika räcker det inte. Den internationella opinionen måste kraftigt fördöma USA.

— Vi måste också kräva att den svenska regeringen protesterar mot USA:s inblandning i Centralamerika, säger Franck.

En svag regim

— En kombination av svårartade förluster för amerikanerna i El Salvador plus kraftiga internationella påtryckningar kan tvinga USA att lämna El Salvador precis som amerikanerna blev tvingade att lämna Vietnam.

— Den amerikanska inblandningen förlänger lidandet, konfrontationen och våldet. Utan USA:s stöd skulle regimen falla på en vecka, avslutar Franck.

EVA KALLSÄTER

Ett våld utan gräns...

Foto: Comisión de los Derechos Humanos de El Salvador

"El Salvador"

Foto: UBV

KRIGET ÄR DET LÄTTASTE

*El Salvador är nu delat i två.
Den ena delen kontrolleras fortfarande
av regeringsarmén, som med våld och terror
försöker hejda det folkliga upproret. Den andra
delen kontrolleras socialt och militärt av FMLN.
I dess zoner kan inte juntans armé
och säkerhetsstyrkor ta sig in.*

Terror som taktik

Regimens militära taktik att isolera gerillan från civilbefolkningen innebär i praktiken att utplåna civilbefolkningen. Att massakrera hela byar och bränna ner hus och majsält är en metod att förhindra ett organiserat motstånd. Genom att sprida skräck och terror vill juntan demoralisera och försvaga motståndet. Regeringsarméns attacker sätts in i områden där befolkningen tros stödja FMLN, materiellt eller enbart ideologiskt. Men massakrer har genomförts också i områden där civilbefolkningen inte haft någonting med gerillan att göra, något som vittnar om juntans desperation. Hela det salvadoranska folket är regimen fiende. Juntan ser en fiende i var och en som kan tänkas stödja motståndet — arbetare, bönder, studenter.

Flyktingar

Men juntans taktik har fått en motsatt effekt. Folkets motstånd har inte krossats utan vuxit. FMLN har behållit kontrollen över sina områden och även expanderat.

Folkarmén, som är en del av gerillan, och som har den militära kapaciteten att möta juntans armé i direkta konfrontationer, försvarar dessa områden. Inne i de kontrollerade områdena finns, förutom den ursprungliga befolkningen, också många flyktingar från angränsande byar. De har lämnat sina hem, när regeringsarmén gått till angrepp, och tagit sin tillflykt till det kontrollerade området. Större delen av flyktingarna är gamla, kvinnor och barn. I en skola i Morazán-provinsen är hälften av de 65 barnen föräldralösa. De andra är barn till bönder i området. Somliga barn har kommit från flyktingläger i Honduras.

Kollektivt arbete

Det är inte bara den militära kampen som

kan räkna framgångar. En del av motståndet är den kamp som förs av befolkningen inom de kontrollerade områdena: kampen för bättre livsvillkor.

Varje kontrollerad zon är ett embryo till det slag av samhälle som är målet för den militära och politiska kampen.

Det kollektiva arbetet i de kontrollerade områdena är inriktat på att täcka de omedelbara behoven hos befolkningen och folkarmén.

● Försörjning

Samtidigt som gerillan bränner bomullslaster och utför sabotage mot kaffe-transporter, för att få Duarteregimens ekonomiska system att bryta samman — ett system dominerat av godsägarklassen och baserat på export av ett fåtal råvaror — organiseras produktionen i de kontrollerade områdena. I jordbrukskollektiven odlas det allra nödvändigaste för matförsörjningen: majs, bönor, ris och tomat. Kläder och stövlar som folkarmén behöver tillverkas också, även om det råder brist på material och verktyg.

● Sjukvård

Till följd av den ensidiga och knappa kosten lider de flesta barnen av undernäring. Hos de vuxna yttrar sig undernäringen i form av kräkningar och fysisk trötthet. Hälso- och sjukvården är organiserad men sjuklinikerna har brist på mediciner och i vissa saknas de helt. Många har magsjukdomar och tuberkulosen är utbredd.

● Alfabetisering

Mellan 80 och 90 procent av landsbygdsbefolkningen är analfabeter varför en viktig del i kampen är alfabetisering av både barn och vuxna. Parallellt med alfabetiseringen sker politisk skolning.

● Militär träning

I bl a Chalatenango, Morazán och Guazapa finns militärskolor. Här tränas folk-

arméns soldater och skolas ideologiskt och militärstrategiskt. Dessutom tillverkas vapen av befolkningen.

Salvadoranernas egen kamp

Men trots krigssituationen och knappheten på mat, kläder och medicin är kampmoralen och solidariteten bland befolkningen hög.

Den omdaning av samhället som pågår i de kontrollerade zonerna är ett resultat av salvadoranernas egen kamp mot förtryck och social orättvisa. De nicaraguaner och kubaner som Reagan-administrationen så desperat letar efter finns i varje fall inte bland gerillasoldaterna eller bönderna i de kontrollerade områdena. Nästan alla är födda och uppvux-

Oscar Romero, ärkebiskop av El Salvador, mördad under predikan i mars 1980:

"När en diktatur grovt förbryter sig mot de mänskliga rättigheterna och våldför sig på nationens gemensamma väl; när den blir outhärdlig och stänger alla vägar till samtal, till förståelse och förnuft, när detta händer, då talar kyrkan om den legitima rätten att göra uppror med våld..."

Soldater, om era order inte överensstämmer med allmän moral, då behöver ni inte följa dessa order."

Med revolvern i byxlinningen arbetar FMLNs sjukvårdare i de kontrollerade områdena.
Foto: FMLN

DIREKT REPORTAGE I RADIO VENCEREMOS

Radio Venceremos ("Vi skall segra") är FMLN:s radiostation. Duarteregimen hävdar att den sänder från Nicaragua för att förklara varför man inte lyckats tysta den, trots ständiga försök alltsedan den första sändningen den 10 januari 1981. Radio Venceremos hämtar sin information från olika källor. De internationella radiostationerna avlyssnas och genom radiokontakt med gerillan i andra områden ges korrekt information om stridigheter som ägt rum. Radio Venceremos gör också reportage från de kontrollerade områdena som sänds ut till övriga landet, ibland i direktsändning. Vid några tillfällen har det varit möjligt att samma kväll som regeringsarmén utfört en massaker sända vittnesmål från platsen, som förmedlats av ett FMLN-förband genom walkie-talkie. En annan bedrift: radion har sänt intervjuer inspelade inne i El Salvadors största fängelse! Lyssarna har kunnat höra vittnesmål från kända fackföreningsledare "inspelade av vår utsände i Santa Tekla-fängelset".

Det faktum att Radio Venceremos alls kunnat fortsätta sända kommenteras så här av FMLN-kommendanten Villalobos: "Tänk er att det existerar en radio, att regeringsarmén vet var den är och att den inte kan göra någonting för att tysta den, det är helt enkelt ett bevis för hur nära segern är."

Många soldater och officerare i regeringsarmén lyssnar också på Radio Venceremos. Det kan då hända att de får en uppmaning att desertera av en före detta vapenbroder — en som själv deserterat ur regeringsarmén och gått över till FMLN.

LENA GEMZØE

na i det område de försvarar eller har kommit som flyktingar från närliggande områden. En pojke i Morazán säger i en av Radio Venceremos sändningar från det kontrollerade området: "Det är en lögn, som Duarte säger, att här finns en massa folk från Kuba och Nicaragua, att det finns flera tusen. Att vi är många är sant men vi är alla salvadoraner."

Präst tog initiativ

I Morazán började det med att en präst 1971 tog initiativ till att bilda en kristen sammanslutning. Vid sammankomsterna lästes evangeliet men man diskuterade också fattigdomen och vad som skulle kunna göras för att lösa problemen i området.

Så började man organisera jordbruket gemensamt och bygga hus och skolor. Hotelser, arresteringar och våldsdåd av den halvmilitära gruppen ORDEN följde. Några av bönderna fann det nödvändigt att organisera sig politiskt och när förtrycket och förföljelserna, särskilt mot kyrkan, ökade, närmade man sig den politisk-militära organisationen och den militära träningen började.

CONIP

Det är inte bara i Morazán som lokala kyrkliga grupper spelat en viktig roll i motståndet — liknande sammanslutningar finns i varje by i El Salvador. Efter mordet på ärkebiskop Romero i mars 1980, samlades representanter för kristna sammanslutningar på olika nivåer och beslöt att gå samman för att försvara sig och arbeta mer effektivt. Den 22 juli bildades organisationen CONIP (Nationella samordningen för den folkliga kyrkan "Monsenor Oscar Arnulfo Romero"). Denna organisation stöder till fullo folkets politiska och militära kamp. CONIP är också den kanal, som genom sitt kontaktnät kan förmedla hjälp in i de kontrollerade områdena från den internationella solidaritetsrörelsen. En annan sådan kyrklig organisation är ASESAH (ung. Den Salvadoranska ekumeniska sammanslutningen för humanitär hjälp).

Internationellt ekonomiskt stöd är viktigt — inte minst i uppbyggnaden av det nya samhället, som påbörjats i de kontrollerade områdena. FMLN:s ledare är väl medvetna om de uppgifter de har framför sig. Som en av dem uttrycker saken: "Det här är den lättaste etappen i revolutionen. När väl den kristdemokratiska juntan fallit och den politiska makten övertagits börjar det verkliga arbetet. Och om vi nu har turen att sova 3-4 timmar per natt så kommer det att krävas dubbelt större insatser, och kanske kommer vi då att vara utan sömn 3-4 nätter i sträck."

□

LENA GEMZØE

INVASION ELLER

Befrielsekriget i El Salvador har blivit en av de hetaste punkterna i den internationella situationen. Folken i El Salvador och i de övriga små länderna i Centralamerika, som förr varit helt bortglömda och i "den utvecklade världen" föraktfullt betecknats som "bananrepubliker" har plötsligt fått publicitet och vunnit respekt och solidaritet bland andra folk. Ord som diktatur, folk, revolution, intervention, säkerhetspolitik och demokrati har blivit allt vanligare när betydande politiker som Ronald Reagan, Mitterand eller Ola Ullsten talar om Centralamerika.

Nicaragua till exempel

Efter att under de senaste 100 åren fyra gånger ha utsatts för militär intervention från USA:s sida, efter Somoza-familijs 40-åriga diktatur och ett lika långt, underjordiskt eller väpnat motstånd från folkets sida, så reste sig en hel nation och störtade diktatorn. 30 000 liv kostade detta uppror, och landet blev praktiskt taget ödelagt.

Idag gör nicaraguanerna stora ansträngningar för att på nytt bygga upp sitt land, och detta med sådan kraft att en SIDA-delegation som besökte landet i mars fick detta intryck:

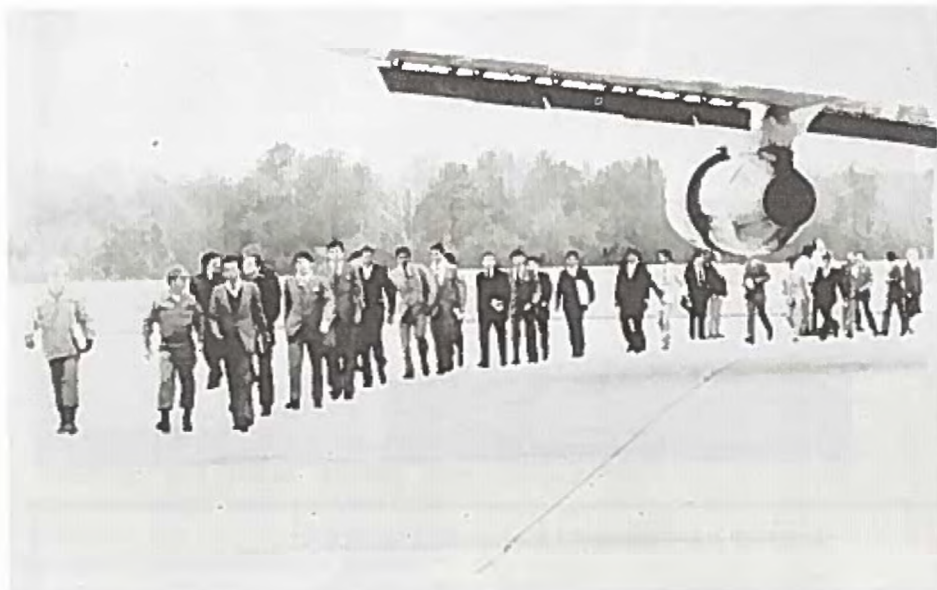
"Regimen i Nicaragua har visat sig bättre skickad än myndigheterna i flera andra mottagarländer att administrera de projekt som stöds med svenska biståndspengar." (Anders Forssé)

Det skulle vara naturligt att alla människor kände glädje över vad som nu händer i Nicaragua, men tyvärr tycker Förenta Staternas regering inte som SIDA. Reagan-administrationen och överklassen i Nicaraguas grannländer ser istället med skräck på det exempel som nicaraguanerna ger de fattiga folken i Centralamerika. De har bestämt sig för att det är Nicaragua som ligger bakom det som sker i El Salvador och Guatemala. Detta är farligt.

Laddar upp för invasion

Enligt *Washington Post* och *CBS Television* har CIA bidragit med 19 miljoner dollar till upprättandet av en interamerikansk kår av legosoldater hämtade från Argentina, Colombia och Venezuela som syftar till att ingripa i El Salvador och i Nicaragua. Enligt samma källor finns i detta nu 1 600 kommandosoldater stationerade i Honduras. USA:s ambassad i Tegucigalpa har hyrt ett av de största hotellen i huvudstaden som stabskvarter för hundratals amerikanska militärer. Varför?

Legosoldaterna gör tillsammans med soldater ur Somozas gamla garde ideliga

För en effektivare Vietnamisering tränas salvadoraner till elitsoldater vid Fort Benning, Georgia, USA.
Foto: A.P.

inbrytningar på Nicaraguanskt territorium. Enbart på de senaste månaderna har de hunnit döda ett hundratal ur bondemilisen, förstört två broar och sprängt ett raffinaderi och en cementfabrik i luften. Det är inte utan skäl som sandinisterna säger att revolutionen har segrat men kriget fortsätter. Tyvärr.

Guatemala, * på gränsen till revolution

För några månader sedan gick de olika gerillaorganisationerna samman i Guatemala precis som sandinisterna gjorde i Nicaragua eller senare, revolutionärerna i El Salvador. Också fackföreningarna vars ledare ofta blir mördade, liksom demokratiska partier, socialdemokraterna till exempel, har känt behovet av att gå samman. URNG, Guatemalas Nationella Revolutionära Union, som gerillans enhetsorganisation kallar sig, kan likt FMLN i El Salvador räkna på ett betydande folkligt stöd. Framför allt från bondebefolkningens, de indianska folkgruppernas sida. Dessa utgör 60% av hela

befolkningen. URNG är aktiv i större delen av landet.

Det är inte enbart de revolutionära och demokratiska krafternas enande som minns om vad som skett i El Salvador, kuppakarna gör det också. Den 23 mars gjordes en snabb militärkupp i Guatemala, knappt tre veckor efter det farsartade presidentval som gav segern till den sittande militärjuntans kandidat general Guevara. De som nu tog makten var förlorarna i "valet", högerextrema MLN och kristdemokraterna. De placerade pensionerade generalen, en gång presidentkandidat, Ríos Montt i spetsen för en junta av yngre officerare. "Nu skall äntligen Guatemala återföras till sann demokrati" hette det.

USA:s State Department betecknar den nya juntan som "moderat" vilket kan tyda på att den hade dess stöd. Det kristdemokratiska deltagandet kan av Reagan brukas till att få kongressen att svälja förslaget att ge 251 000 dollar till träning av guatemalteckiska militärer.

Reagan har en viss svaghet för krist-

FÖRHANDLINGAR ?

demokrater. Duarte i El Salvador har ju gjort ett hyggligt arbete. Det kanske kan göras om i Guatemala? Överklassen i landet får inge nattsömn. De har starkt behov av vapen. Det räcker inte med vad Israel kan avstå. Från 1954 års CIA-kupp tills idag har de tagit livet av 60 000 människor (Amnesty International).

El Salvador: Invasionen förbereds

Invasionen är nära förestående. Kanske blir den i El Salvador lika massiv som den i Dominikanska Republiken — 1965 — då 25 000 amerikanska marinsoldater landsattes? Kanske blir det som i Vietnam från 1962 och framåt en upptrappning? Kanske kommer den att göras med legoknetars hjälp, som i Guatemala 1964? Det är svårt att i skrivande stund avgöra, men det är helt klart att Duarte eller vilken kombination som än avlöser honom inte kommer att kunna kontrollera situationen.

För fyra månader sedan förklarade USA-ambassadören Dean Hinton, att valet i El Salvador 28 mars var "regeringens sista chans att stoppa gerillan". Extremhögern vann, valet blev en katastrof och hans ord blev profetiska. FMLNs gerilla-armé fortsätter att rycka fram. De kontrollerade områdena har befästs alltmer och kriget rasar idag i hela landet. USA:s helikoptrar och instruktörer räcker inte till för att stoppa FMLN, och tiden arbetar, som så ofta i liknande fall, för revolutionärens sak.

Reaganadministrationen har hamnat i en gränd med bara två utgångar. Antingen måste man fortsätta som nu med ökat stöd till militärjuntan och direkt invasion eller indirekt ingripande genom hyrda knektar, eller — acceptera FDR/FMLNs upprepade erbjudanden om förhandlingar och därmed söka en elegant lösning på situationen. Det är naturligtvis en oerhörd skillnad mellan dessa al-

ternativ. En invasion skulle ofelbart leda till en internationalisering av konflikten med oöverskådliga följder. Vad skulle Kuba ta sig till om Nicaragua blev inblandat i detta krig eller om detta land invaderades samtidigt med El Salvador? Vad skulle Sovjetunionen företa sig om Kuba råkar i krig med USA? Hur många fattigas liv, det är ju de som först offras, skulle ett sådant äventyr kosta?

Det andra alternativet är alltså att förhandla. FDR/FMLN har gjort allt som står i dess makt för att få igång förhandlingar. Mexikos och Nicaraguas regeringar har också lagt fram konkreta förslag till hur spänningarna i området skulle kunna minskas.

Hittills har USA:s regering nekat att svara och NATO skall snart hålla en ny övning i Karibien. □

MARCOS RODRIGUEZ

*) se sid 20

- El Salvador-kartan visar läget i slutet av 1981.
- Tätt prickade områden är zoner där gerillan har full militär och social kontroll.
- Glesst prickade områden: zoner där gerillan är stark och där strider pågår.
- Streckade områden: gerillan håller på att infiltrera.
- Vita områden: kampen är underjordisk och regeringsarmén behärskar situationen.
- Pilar markerar regeringsarméns offensiver mot FMLNs områden tills nov. 81.

[notas] EL SALVADOR

Mapa de El Salvador

MINORITET I KLÄM

Rapporterna från Nicaraguas Atlantkust de senaste månaderna har varit alltmer oroande. I tidningarna har vi kunnat läsa om tvångsflyttningar av tusentals indianer, om massaker på befolkningen, om upprättandet av koncentrationsläger. Vad är då sanningen bakom allt detta och vad är orsaken till den situation som har uppstått?

Konflikterna på Atlantkusten är ett ytterst komplicerat problem, som inte kan ses som en isolerad företeelse, utan måste ses utifrån det som sker i hela Centralamerika. Med sina 60 000 km² utgör Atlantkusten drygt hälften av landets totala yta, men har bara 10% av dess befolkning. Där lever 120 000 miskitos och 10 000 sumus, 80 000 engelspråkiga svarta och 50 000 spansktalande mestiser. Dessutom finns det inslag av kineser, engelsmän, tyskar och nordamerikanare. Den stora majoriteten av befolkningen tillhör den moraviska kyrkan, en protestantisk sekt som ursprungligen kom från Tyskland på 1840-talet. Människorna identifierar sig starkt med sin kyrka, som också är den starkaste sociala organisationen i området.

Historiskt, kulturellt, religiöst och etniskt skiljer sig Atlantkusten helt från resten av landet. Medan det övriga landet koloniserades av spanjorerna på 1500-talet, var det engelska intressen som dominerade på Atlantkusten, som förblev ett brittiskt protektorat fram till 1860.

På båda sidor om gränsen

Miskitoindianernas land ligger på ömse sidor om río Coco. Fram till 1960 tillhörde hela området Nicaragua, men det året överlämnades området till Honduras, och río Coco som tills dess varit miskitoindianernas traditionella centra blev plötsligt en gräns. Trots detta är det fortfarande många människor som har sitt hus på den ena sidan av floden och sina fält på den andra sidan. Många familjer lever också på båda sidorna om gränsen.

I slutet på 1800-talet ökade USAs inflytande i området och nordamerikanska bolag etablerade sig för att exploatera de lokala naturtillgångarna såsom malm, virke, gummi och bananer. Mellan 1926 och 1931 ockuperade den nordamerikanska marinkåren Nicaragua, och nordamerikanska trupper var förlagda i bl a Bluefields och Puerto Cabezas. Det var från Puerto Cabezas som de antikastristiska grupperna satte igång invasionen i Grisbukten 1961.

Somozadiktaturen brydde sig aldrig om Atlantkusten, och dess befolkning upplevde inte förtrycket och repressionen på samma sätt som de övriga delarna av landet. Därför deltog den inte aktivt i

befrielsekriget och genomgick inte heller den medvetandeprocess som ett deltagande i kampen innebär. När diktaturen föll i juli 79 valde Guardia Nacional på Atlantkusten att kapitulera till kyrkans representanter och inte till sandinistfrontens.

Brist på förståelse

Efter befrielsen satte sandinisterna igång en intensiv kampanj för att integrera Atlantkusten i revolutionen. En alfabetiseringskampanj på engelska, miskito och spanska sattes igång, vidare startades hälsovårds och andra utvecklingsprojekt. Problemet var att nästan inga av frontens kader förstod språken, kulturen eller människornas sätt att vara på Atlantkusten, vilket snart ledde till en växande irritation hos befolkningen och till en del övertramp från sandinisternas sida.

I november 79 bildades Misurasata med regeringens uppmuntran för att representera indianerna. Medlemmarna var huvudsakligen pastorer och lekmän från den moraviska kyrkan, och till dess ledare utsågs Steadman Fagott Mueller, som fick representera miskitos i statsrådet.

Knappt ett halvår senare avslöjades att Fagott Mueller och flera andra Misurasataledare komplotterat för att bilda en självständig Miskitostat. Dessutom visade det sig att Fagott Mueller arbetat som agent för Somozas säkerhetstjänst. Fagott och flera andra ledare arresterades, men denne hade stort stöd bland indianerna och reaktionerna blev våldsamma. Vid ett tillfälle då polisen försökte arrestera några miskito under en gudstjänst utbröt en skottlossning och fyra miskitos och fyra sandinistsoldater dödades. Efter intensiva påtryckningar från kyrkan och miskitos befriades de fängslade, varvid Fagott Mueller omedelbart flydde till Honduras för att ansluta sig till de somozistiska kontrarevolutionära styrkorna.

5 000 har flytt

Vid det här laget var brytningen mellan miskitos och sandinisterna total, och man räknar med att ca 5 000 miskitos flytt över gränsen till Honduras. Detta är något som underblåsts och utnyttjats av USA och dess allierade i regionen i deras försök att störta sandinistrege-

ringen.

Förutom miskitos finns även flera tusen somozister på den honduranska sidan av gränsen som finansieras, beväpnas och tränas av USA och Argentina. Vidare har ett flertal militära träningsläger upprättats i området i samarbete med den honduranska militären.

Miskitoindianerna har samlats upp i läger som står under UNHCRs (FN) beskydd men som administreras av World Relief, en nordamerikansk organisation med anknytning till de mest konservativa kyrkorna i USA. Indianerna utsätts för en intensiv antikomunistisk och antisandinistisk propaganda och flera hundra har genomgått militär träning. Dessa används sedan av somozisterna för att genomföra sabotage- och terrorraider inne i Nicaragua.

Kontrarevolutionära grupper

Sedan juli förra året har aktionerna från kontrarevolutionära grupper intensifierats i hela Nicaragua. I januari avslöjades en grupp som planerade att spränga landets största raffinaderi och cementfabrik. I gruppen deltog människor som arbetade för de venezolanska, argentinska och honduranska militära säkerhetstjänsterna. Vidare trappades aktionerna på Atlantkusten upp.

Den mest omfattande av dessa aktioner ägde rum i december 81 under kodnamnet "Röd Jul" och syftade till att genom en kniptågsmanöver erövra ett område på Atlantkusten som skulle vara utgångspunkten för en "fri" miskitostat. Aktionen misslyckades, men under olika sammandrabbningar mördades 25 sandinistsoldater, av vilka några torturerades och lemlästades på ett fruktansvärt sätt. Den 29 december anfördes ett sjukhus i gränsområdet av en kontrarevolutionär grupp som sköt administratören och kidnappade en kvinnlig läkare och en sjuksköterska. Dessa fördes över till ett läger i Honduras där de våldtog upprepade gånger. Enbart under november och december har ett 60-tal människor mördats av somozisterna.

Lögner

I januari började rykten cirkulera att 200 miskitoindianer skulle ha mördats av sandinisterna i Honduras, vilket fick stor publicitet i bl a de nordamerikanska

massmedia. Detta förnekades av både de nicaraguanska och honduranska myndigheterna, men den nyheten fick inte något större utrymme i den internationella pressen. I februari upprepade självaste president Reagan dessa lögnar och kunde visa upp en rad bilder som bevis för sina påståenden. Pinsamt nog visade det sig att bilderna var på bönder som massakrerats av somozas nationalgarde och i Washington har man föredragit att låta ämnet falla tills vidare.

Läget bedömdes då så allvarligt av Sandinistfronten att den beslöt sig för att evakuera hela befolkningen som lever längs rlo Coco till bosättningar längre in i landet. Syftet har varit att effektivare stoppa raiderna från Honduras. Dessa har varit en medveten provokation för att tvinga fram en nicaraguansk represalie mot lägren inne i Honduras och därmed kunna rättfärdiga en yttre intervention mot en nicaraguansk "invasion".

Det är självklart att evakueringen har upplevts negativt av en del av befolkningen, som ryckts bort från sina hem,

och en del har valt att fly över gränsen till Honduras istället. Ett allvarligt problem för indianerna är att de nu inte längre kan ta sig till sina åkrar på andra sidan gränsen för att skörda, vilket skapar risker för livsmedlebrist längre fram. Samtidigt har själva förflyttningen skett under fredliga former och regering har satsat stora resurser för att snabbt bygga upp samhället med en social service som indianerna förut aldrig haft tillgång till. Representanter för Vatikanen och Interamerikanska kommittén för de Mänskliga rättigheterna har bjudits in för att besöka de förflyttade indianerna och konstatera att de inte stängts in i några koncentrationsläger som USA har velat göra gällande.

Bricka i USAs spel

Miskitoindianernas öde är tragiskt, därför att de har blivit en bricka i USAs och andra reaktionära krafters ansträngningar att störta sandinisterna i Nicaragua. De flesta är ganska enkla människor som har svårt att förstå sammanhangen bakom

händelserna som drabbar dem och kan därför lätt manipuleras av hänsynslösa människor som Fagott Mueller.

Sandinisterna har begått en rad misstag och övertramp som kan ta 10-15 år att gottgöra igen. Men de är medvetna om detta, de har gjort självkritik och är villiga att samarbeta med miskitos för att lösa motsättningarna och ge dem en plats i det nya Nicaragua.

Frågan är om de kommer att ges en chans att göra detta. USAs erkännande att de betalar och tränar väpnade grupper för att anfalla Nicaragua och den senaste tidens sabotageaktioner har lett till att Sandinistfronten infört undantagstillstånd i hela landet. Yttre påtryckningar och provokationer gör att marginalerna för en fredlig lösning krymper. Men än är det inte för sent och där har den internationella solidariteten en viktig uppgift i att fördöma alla angrepp mot den nicaraguanska revolutionen. □

ERIC NILSSON

Rådsmöte hos Misquitos. Rådet är den urgamla styrelseformen för bygemenskapen. Foto: Ulf Aneer

En familjebostad på Atlantkusten. Foto: Ulf Aneer

INTERVJU MED "KOMMENDANT RUFO"

Manuel Calderón, "Kommendant Rufo", är militär befälhavare över norra halvan av Atlantkustområdet och en av FSLN:s ledare i området. (I Nicaragua används beteckningen "Atlantkusten" för hela östra halvan av landet). Nedanstående är hämtat ur en intervju med honom i Intercontinental Press, från den 29 juni 1981.

Intervjuaren: Du hämpade här under kriget. Är det sant att sandinisterna då fick mycket stöd från kustbönderna, men inte stöddes av gruvarbetarna?

Calderón: Det är inte riktigt att framställa saken på det sättet. Sanningen är att vi aldrig försökte oss på politiskt arbete bland gruvarbetarna eftersom vi inte ansåg oss tillräckligt starka.

Det gällde att ge militär träning och att värva folk till gerillan. Vi hade ingen möjlighet att angripa de sociala problemen.

I: Kan du berätta om gerillakampen här?

C: Jag tillbringade de sista fyra och ett halvt åren före segern som gerillasoldat i bergen. Vi tillhörde Pablo Ubeda-brigaden, som nästan utplånades 1977.

Vi hade viss kontakt med bönderna, men försökte hålla oss för oss själva för att de inte skulle drabbas av förföljelse. Strax före segern kunde vi överta gruvorna. Många ungdomar anslöt sig till gerillan.

Ett stort problem efter revolutionen har varit att folket här inte har någon organisationsvana. Förändringar kan inte åstadkommas från ena dan till den andra. Men folket deltar i det revolutionära arbetet. Man har till exempel lagt ner mycket arbete på att tillverka reservdelar i gruvorna när något gått sönder.

Faktum är att det fortfarande utkämpas ett krig här — ännu återstår ett enormt utvecklingsarbete. □

KRISTINA BORÉUS

GUATEMALA IDAG

Utländska präster förstör vårt lands rykte,
sade Guatemalas utrikesminister Rafael Castillo Valdez
i slutet på februari. Han gav därmed uttryck för regeringens
beslut att i fortsättningen vara mycket restriktiv med att släppa
in präster och representanter för religiösa organisationer.

Resebyråer och flygbolag ombads att inte sälja
resor till sådana personer.

Samtidigt som detta beslut blev känt hittades prästen José Umberto Alvarado ihjälskjuten i provinsen Alta Verapaz. Veckan innan hade i Huehuetenango en nordamerikansk munk, James Arnold Miller, avrättats med maskingevär i den lantbruksskola där han arbetat ett år!

Guatemalas regering har i internationell press beskyllts för att ligga bakom morderna på flera utländska präster och missionärer. När regimen beslutar att hindra kyrkligt verksamma personer att komma in i landet, visar makthavarna bara hur rädda de är för en yrkesgrupp som lever och arbetar med den fattiga folkmajoriteten.

I Guatemala har flertalet präster sedan länge stått på de fattigas sida. Detta är ett brott i president Lucas Garcías land.

Ovanligt dåligt rykte

Militärdiktaturen har också visat minimal respekt för vedertagna diplomatiska regler.

Ett exempel på detta var när landets armé 31 januari -80 satte eld på spanska ambassaden i Guatemala och brände 36 personer som fredligt ockuperat ambassadbyggnaden till döds. Gruppen ville inför ambassadören och den internationella opinionen protestera mot arméns brutala handlande i provinsen Quiché.

Våld har blivit nyckelordet när Guatemala nämns i utländsk massmedia. "Våldet", den allmänna laglösheten, har även varit regimen mest använda ord när den försöker bemöta anklagelserna från omvärlden, som menar att regeringen med våld och mord bekämpar oppositionen.

Storpolitiskt

Under 80-talet har den fattiga folkmajoritetens kamp mot militärregimen nått sådan omfattning att vi nu kan tala om fullt inbördeskrig. Eftersom världspresen följer befrielsekriget i El Salvador har intresset även riktats mot grannlandet Guatemala. Bägge länderna hade dessutom "allmänna val" i mars.

Det är dock USA:s roll som gjort att folkupproren i Centralamerika fått sådan uppmärksamhet. Händelserna i området har blivit storpolitiskt nyhetsstoff.

Enad front

Guatemalas väpnade motstånd har mer än tjugo års erfarenhet av kamp mot militärregimer. Den nyligen proklamerade URNG — Guatemalas Revolutionära och Nationella Union — är den guatemalteckiska gerillans motsvarighet till Farabundo Martí-fronten i El Salvador och Sandinist-fronten i Nicaragua. Unionen, som är en allians av fyra gerillaorganisationer, bildades lagom till slutspurtan inför valet, den 7 mars. Genom att trappa

Quiché-indianska

upp gerillakriget och samtidigt visa upp en enad front har man visat guatemalteckiska väljare och internationell solidaritet att det nu finns en stark och enad väpnad opposition i Guatemala.

Det "civila" motståndet

Den samlade gerillans språkrör utåt har blivit CGUP — Guatemalteckiska Kommittén för den Patriotiska Unionen. CGUP ska samla alla de motståndskrafter som förutom gerillan verkar för

Foto: Maria Dahmén

det nya Guatemala. Enheten är uppbyggd av FDCR — Den Demokratiska Fronten mot Förtrycket — och FP 31, två sammanslutningar som hittills arbetat civilt i motståndskampen och då främst i exil.

Rigoberta Menchu Tun är en av de aktiva i CGUP:

— Jag är Quiché-indianska och 23 år gammal. Jag är ledare för gruppen Revolutionära Kristna "Vicente Menchu" inom FP 31. Gruppen bär min fars namn. Han var en av de bönder som brändes levande i spanska ambassaden. Nu arbetar jag inom FP 31 i det internationella solidaritetsarbetet. I december -81 var jag i Sverige.

Rigoberta poängterar att flertalet i gerillan är indianer. Hennes sätt att också tala om ladinos-gruppen visar att det inte finns någon rivalitet mellan de två folkgrupperna. Det är annars något som regeringen vill påskina.

När Rigoberta talar om gerillan förstår man att den är mycket välpreparerad, såväl tekniskt som psykologiskt. Hon, som många journalister, rapporterar att Guatemalas gerilla, liksom den i El Salvador, verkligen leds av "gräs-rötterna" själva och inte av ideologer och teoretiker från annat håll och ursprung.

Medelklassen

I en beskrivning av det politiska livet i Guatemala måste även medelklassen komma med även om den är ganska liten (13% enligt DN:s uppgifter). Denna grupp är väl att klassa som konservativ. Men bedömare anser att eftersom Guatemalas regeringar sedan 1954 gått in för att tysta de oppositionella ur medelklassen, har de överlevande drivits ut mot vänsterkanten.

Flyr till Miami

Oavsett om denna grupp har tagit politisk ställning eller ej har den i högsta grad drabbats av inbördeskriget — klasskampen.

Den del som livnär sig på privat företagsamhet har nu allt svårare att få tag på dollar i Guatemala. Gerillans aktioner som bland annat går ut på att sabotera transportväsendet har gjort att den panamerikanska vägleden inte längre går att använda för varuleveranser. Kriget i El Salvador får återverkningar även på Guatemalas internationella affärsförbindelser. Turismen är i det närmaste död.

Många guatemalteckiska affärsmän har redan ordnat bostad och bankkonto i utlandet, främst i USA:s Florida. Man befinner sig i Guatemala bara periodvis för att kontrollera firman.

I de förmögna delarna av Guatemala City har man sedan länge i de helt amerikaniserade köpcentra kunnat stu-

Ladino och indian kämpar sida vid sida

dera anslag om lediga lägenheter i Miami.

Högern-väldet

Högerkrafterna inom medelklassen gör sig exempelvis hörda via en intressegrupp som kallar sig "Landets Vänner". De vill gärna se att Guatemala får ett bättre rykte utomlands. Därför hävdar gruppen att deras land inte styrs av bara en familj som fallet var med Nicaragua under Somoza.

Inte heller går de med på att Guatemala sköts av generaler och pengaeit under mer än ett halvt sekel, som i El Salvador.

Nej, denna högerdel av medelklassen anser liksom regeringen att upproret i Guatemala är enbart ett verk av utländska infiltratörer och "kommunisten".

De som med våld skaffat sig den politiska makten i landet är samma personer som har den ekonomiska makten. Ex-president Lucas García är en av de personer som äger mest jord i Guatemala.

För att få en inblick i hur denna bakåtskrivande överklass resonerar kan man lyssna på president-kandidaten för Rörelsen för Nationell Befrielse, Mario Alarcón Sandoval.

Han vill stärka krigsmakten och starta fler utbildningskolor inklusive ett militäruniversitet. Han har lovat att skjuta alla subversiva när han får makten.

Ett annat likartat extremt högerparti föreslår i sitt program att man ska använda en speciell militär taktik för att bekämpa gerillan. Partiets presidentkandidat Gustavo Anzueto Vielman föreslår en sydafrikansk modell där de stora industri- och handelslagningarna bör skyddas av militära styrkor "för att behålla den ekono-

miska rytmen och inte störas av gerilla-aktioner".

En tämligen ny röst från den yttersta högern är Benedicto Lucas García, chef för krigsmakten och bror till ex-president Romeo Lucas García. Han har upprepade gånger sagt att gerillan är så gott som borta ur spelet.

USA i Guatemala

Kritiken mot USA:s militära engagemang i Guatemala menar att bistånd som ges för att användas civilt inte ska användas militärt. Enligt rapporter från journalister har automatkanoner monterats in i sju av de nio Huey-helikoptrar, till värdet av 10,5 miljoner dollar, som kommit från USA för civilt ändamål. Uppgiften kommer från en artikel i *Washington Post* från februari i år och publicerades i den guatemalteckiska kvällstidningen *La Nación*. En dryg vecka senare sköts *La Nación*s ansvarige utgivare till döds.

"Missnöje"

Utöver tre USA-präster har tolv guatemalteckiska präster och nära 200 medarbetare mördats under senaste ett och halvt år.

Utrikesminister Haig är missnöjd över att Guatemala inte snabbare sköter sitt ansvar beträffande de mänskliga rättigheterna. Missnöjet märks i den mycket blygsamma summan på 1,5 miljoner kronor som för nästa år föreslagits i militärt stöd av USA. Stödet ska finansiera militära träningsläger. Enligt Pentagon har 3 334 guatemalteckiska officerare mellan åren 1950 och 1977 tränats på nordamerikanska militärbaser. □

MARIA DAHMÉN

CHILE : VAR LÖNSAM ELLER DÖ!

Aren 1977-80 såg det ut att gå bra för den chilenska ekonomin. Mycket bra, till och med. I internationella finanskretsar talade man med beundran om Chiles framgångar. Förra nobelpristagaren i ekonomi, Milton Friedman, förutspådde att Chile skulle bli "80-talets ekonomiska under".

Det är lätt att förstå entusiasmen. 1973-75 hade varit magra år i Chile. Inflationen låg envist kvar på över 300 procent om året, produktionen sjönk och tusentals företag tvingades slå igen. Men så vände utvecklingen 1976: inflationen halverades, och produktionen började stiga igen. Budgetunderskottet, som 1973 hade varit uppe i 24 procent av BNP (bruttonationalprodukten), sjönk till två procent. Bytesbalansen redovisade plus-siffror, för första gången på många år. Åren 1977-80 fortsatte den gynnsamma utvecklingen, i flera viktiga avseenden: inflationen sjönk till hanterliga 30-40 procent, och både exporten och BNP växte rekordsnabbt. Chile 1980 såg, som framgår av tabellen nedan, verkligen ut som ett ekonomiskt mönsterland:

Chile 1975-80. Inflation, BNP, export och aktieprisindex

År	Inflation	BNP (% förändring)	Export (milj. dollar)	Aktieprisindex
1975	340%	- 12,9%	1 590	12,2
1976	174%	+ 3,5%	2 116	18,7
1977	63%	+ 9,9%	2 185	24,1
1978	30%	+ 8,3%	2 460	44,4
1979	39%	+ 8,2%	3 835	53,5
1980	31%	+ 6,5%	4 706	100,0

Tabellen ovan bygger på militärregeringens officiella siffror, som ibland bör tas med en nypa salt. Men oavsett de brister i statistiken som finns var tendensen helt klar: inflationen sjönk, och produktionen steg.

Alla var inte lika imponerade av utvecklingen. Den snabba tillväxten 1977-80 var, påpekade många ekonomer, framför allt en fråga om en återhämtning efter katastrofåren 1973-75. Produktionen av både livsmedel och industrivaror per invånare låg ännu 1980 betydligt under 1970 års siffror. Investeringarna förblev låga. Visserligen steg exporten, men efter 1977 steg importen ännu snabbare; endast tack vare ett massivt inflöde av utländska krediter åren 1977-80 kunde de växande bytesbalansunderskotten täckas.

De sociala kostnaderna var också höga. Den öppna arbetslösheten hade stigit från 4,8 procent år 1973 till över

20 procent 1976. Ännu 1980, efter fem års snabb ekonomisk tillväxt, var arbetslösheten i Santiago 17 procent, och på landsbygden och i mindre städer ofta ännu högre. Reallönerna för arbetare och lägre tjänstemän var lägre än i slutet av 60-talet, och de sociala förmånerna hade skurits ned drastiskt. Inkomst- och förmögenhetsfördelningen hade blivit extremt ojämn. Den överväldigande majoriteten av befolkningen hade det sämre 1980 än tio år tidigare.

Men ändå: i all sin cynism såg den "chilenska modellen" ut att fungera. Det mesta gick helt i enlighet med de konservativa ekonomernas ritningar.

Regeringen var full av optimism. "Var sjunde chilensk familj kommer att ha egen bil inom fem år", utlovade Augusto Pinochet i sitt tal den 11 sep-

tember 1980, på sjuårsdagen av militärkuppen. "En färg-TV åt var tredje chilensare 1985", fortsatte presidenten. "900 000 nya bostäder på tio år", var ett annat av löftena. Och presidenten blev trodd, av många. Motvilligt erkände oppositionen: "Det går rätt bra för dom..."

Idag är tonen en helt annan. Den officiella optimismen är som bortblåst; kritikerna säger: "Vad var det vi sa!" Regeringen talar om "recession", oppositionen om "kris". Illusionernas tid är förbi.

Det kanske allra största orosmolnet idag är betalningsbalanssituationen. Under de tio första månaderna 1981 ökade Chiles import med drygt 22 procent. Samtidigt sjönk exporten med 15 procent. Bytesbalansunderskottet, som var stort redan 1980, översteg förra året, enligt preliminära siffror, fyra och en halv miljard dollar, eller hela 14-15 procent

av BNP. Utlandsskulden är idag cirka 15 miljarder dollar, vilket gör Chile till ett av världens mest skuldsatta länder per invånare. Samtidigt har räntorna på utlandslånen stigit kraftigt under det senaste året. Över 60 procent av Chiles exportintäkter 1981 gick åt till räntor och amorteringar på utlandsskulden.

I sina försök att minska de stora underskotten i utrikeshandeln har regeringen slagit till bromsarna med hjälp av en smält desperat svängremspolitik. Speciellt penningpolitiken har varit mycket stram, och resultatet är bl a en skyhögt inhemsk räntenivå. Realräntan, dvs räntan efter avdrag för inflationen, är idag över 50 procent per år på vanliga banklån.

Sedan fyra-fem månader tillbaka sjunker produktionen i Chile. Jordbruksproduktionen började gå ned redan tidigt förra året, och situationen har förvärrats kraftigt på senare tid. De konservativa storbönderna i södra Chile — som en gång tillhörde militärjuntans mest entusiastiska anhängare — talar idag om att ordna en "bondemarsch" till Santiago i protest mot höga räntor, mot importen av billig utländsk spannmål och mot regeringens ekonomiska politik i allmänhet. Industriproduktionen beräknas ha sjunkit med åtta procent det sista kvartalet 1981, och ingen ljusning är i sikte — tvärtom. Byggnadsindustrin, som upplevde ett par rekordår 1979-80, har råkat ut för ett verkligt ras sedan augusti-september 1981. Bara i Santiago finns idag omkring 10 000 osålda, nybyggda villor och lägenheter, och runtom i huvudstaden kan man se påbörjade byggen som övergivits innan de hann avslutas. Krisen på bostadsmarknaden har inneburit rader av konkurser av byggnadsföretag, och med dagens höga räntor och sjunkande reallöner torde det dröja ett bra tag innan bostadsproduktionen kommer igång igen.

Till krisen inom jordbruket, industrin och byggnadsbranschen ska läggas den serie finansskandaler som nyligen skakat landet. Finanssektorn har varit själva hjärtat i den ekonomiska modellen alltsedan militärkuppen 1973, men bräckligheten i den egendomliga spekulationsökonomi som byggts upp kring ett litet antal finanscentra blev uppenbar för alla i november förra året, då regeringen såg sig tvingad att låta staten överta kontrollen över fyra banker och fyra finansbolag vars sammanlagda förluster närmade

sig 400 miljoner dollar — en svindlande summa i en liten ekonomi som Chiles. Det statliga ingripandet var ett viktigt avsteg från den extrema liberalism som har kännetecknat militärregeringens ekonomiska politik, men åtgärden ansågs nödvändig för att förhindra finanskrascher av ännu större omfattning, och för att visa Chiles utländska fordringsägare att staten är beredd att gå in och garantera bankernas utlandsskulder.

En liknande affär tidigare förra året, då ett av Chiles mest ansedda företag, CRAV, plötsligt gick i konkurs och efterlämnade 300 miljoner dollar i skulder efter en vanvettig felspekulation på den internationella sockermarknaden, fick allvarliga konsekvenser för Chiles anseende i finanskretsar utomlands. Risken är idag stor att utlandslånen torkar in om landets kreditvärdighet skadas av ytterligare skandaler av denna storleksordning.

Det är svårt att se någon utväg på kort sikt ur den återvändsgränd som den chilenska ekonomin har hamnat i. För att minska det katastrofala stora bytesbalansunderskottet måste regeringen fortsätta med sin åtstramningspolitik — av doktrinära skäl har Pinochet hittills förkastat varje tanke på att införa några begränsningar i Chiles utrikeshandel. Å andra sidan kommer denna åtstramningspolitik med nödvändighet att leda till fortsatt höga räntor, minskad inhemsk efterfrågan, sjunkande produktion och nya konkurser. Samtidigt kvarstår och förvärras Chiles grundläggande ekonomiska problem: hög arbetslöshet och dåligt resursutnyttjande, låg investeringskvot, och en tendens till spekulativa snarare än produktiva investeringar. Den enda ljuspunkten är att inflationen nu sjunkit till knappt tio procent (9,3% år 1981), men priset för denna seger över inflationen har varit oerhört högt. Den deflation som idag ser ut att närma sig i Chile kan komma att visa sig vara än mer förödande än den tidigare inflationen.

Den chilenska ekonomiska modellen ser idag ut att rasa ihop som ett kort-hus. Men eftersom det inte finns någon politisk kraft i landet som kan tvinga de ansvariga att avgå torde militärregeringen överleva även denna kris. Oppositionen är stor, men splittrad, skrämmd och handlingsförlamad. Regimens svar på dagens problem är detsamma som på gårdagens: skärpt förtryck. Arresteringar har redan ökat kraftigt i antal, och som ett av många tecken på det hårdnande klimatet kan nämnas att regimen bara under perioden september-december 1981 lät döda fler människor — cirka femton kända fall — än totalt under de tre åren 1978-80.

1982 kommer att bli ett svårt år i Chile. Också. □

STEFAN DE VYLDER

DEBATT:

Ingen är så blind som den som inte vill se

"Den chilenska ekonomiska modellen ser idag ut att rasa ihop som ett kort-hus. Men eftersom det inte någon politisk kraft i landet som kan tvinga de ansvariga att avgå torde militär-regeringen överleva även denna kris."

Så avslutar Stefan de Vylder sin artikel om den chilenska ekonomin. Medan vi inte har anledning att ifrågasätta hans tekniska beskrivning av den ekonomiska utvecklingen, måste vi reagera mot den politiska pessimism han för till torgs beträffande arbetarklassens förmåga att återta initiativet.

Man skall komma ihåg att den situation som den chilenska vänstern befann sig i september 1973 var ett läge där klasskampen hade skärpts till det yttersta. Vänsterkrafterna var inte förmögna att föra processen vidare när det politiskt-sociala utrymmet, där kampen hade förts, kollapsade. Kuppen innebar att arbetarklassens strukturer bröts ner på ett brutalt sätt.

Idag håller vänstern på att finna nya former för organisering och kamp för att möta det nya sociala och ekonomiska system som höger och storkapitalet påtvingat folket genom sina repressiva organ. Det är denna organisering och dessa metoder i klasskampen, som vi måste känna till för att kunna dra slutsatser om framtiden.

Basen agerar

Efter åtta år av militär regim har arbetarklassen lärt sig att kampen för att vara framgångsrik, måste föras på tre olika plan samtidigt; legalt, halvlegalt och underjordiskt. Därför kan de organisatoriska formerna utåt erinra om de gamla, men de praktiska funktionerna kan vara helt annorlunda.

Arbetarnas och stadsbefolkningens växande och ihållande motstånd mot den nuvarande ekonomiska och sociala politiken är nu ett av de tydligaste dragen i samhällsbilden.

För att ge en föreställning om bredden av den kamp vi talar om kan nämnas att bara under första halvåret 1981 förekom 19 demonstrationer på gatorna i olika städer, 12 ockupationer av kyrkor för att understryka olika krav, fyra ambassader ockuperades av samma orsaker; i Santiago förekom två tomtmarksockupationer med fysiskt motstånd mot avhysningsförsöken, på universitetsområden förekom två väpnade sammanstötningar mellan studenter och DINA-CNI-agenter. I Santiago förekom det vid tolv tillfällen att barrikader kastades upp i arbetarkvarteren av Moståndsmilisen för att understödja krav på förbättringar. Det var

strejk i koppargruvan El Teniente under 59 dagar. 10 000 arbetare deltog i aktionerna. Ytterligare tjugoen strejker genomfördes av fackföreningar och basorganisationer med ett deltagande av kring 3 000 arbetare. Fram till maj månad hade det förekommit 65 väpnade politiska aktioner i propaganda-syfte, för att komma över förråd, för att varna eller straffa folkets fiender, etc.

Att arbetarna går i spetsen för motståndet mot regimen visades ju dessutom tydligt när CNS den 18 juni presenterade Den Nationella Kravlistan (El Pliego Nacional) för vilket ledarna hölls fängslade i sex månader.

Organisatoriska framsteg

Vi har redan kunnat observera början till en politisk enhet hos den chilenska vänstern. Så tex har de regionala ledningarna för MIR och Kommunistpartiet i provinserna Arauco och Concepción informerat sina medlemmar om deras avtal om gemensamt agerande i agitation och propaganda mot diktaturen, om samordning av det "psykologiska kriget", väpnad propaganda och andra kampformer. Man tillägger: "De kommande striderna kommer att finna oss på en gemensam skyttelinje, som snart kommer att införliva den övriga vänsterns krafter." Och faktiskt, har detta visat sig sant: i september 1981 arresterades en av JJ.CC. medlemmar Adalberto Munoz som militant i Motståndsrörelsen och ställdes inför militärdomstol tillsammans med kamrater från MIR. Guillermo Rodríguez, MIR, dömdes till livstids straffarbete. I slutet av oktober gjorde JJ.CC. (Kommunistisk Ungdom) och MIR en gemensam aktion i Santiagos norra förstäder där man delade ut hundratals broschyrer vid dörrarna och målade slagord på 24 ställen med texter som: Mot Krigsrätt Folkets Rättvisa! PC-MIR — i gemensamt uppror!

Politisk enhet för motståndsrörelsen

Det var i samma anda som hela den chilenska vänsterns högsta företrädare samlades i Mexiko, september -81, och formulerade en gemensam deklaration, där man ratifierade den enhetsprocess som långt dessförinnan hade påbörjats inne i Chile och på basplanet. □

ALFONSO REYES

I FÄNGELSE FORTSÄTTER KAMPEN

Han till fångatogs på Santiagos stadskyrkogård — av alla platser — vid en sammandrabbning med polisen den 26 juli 1980. Fördes till ett av DINA/CNIs hemliga tortyrcentra, där han fick utstå en fruktansvärd fysisk och psykisk tortyr under 20 dagar — papegojstången, el-chocker, upphängning, droginsprutning, o s v.

Han anses vara en av de chilenska politiska fångar som blivit mest torterad under 1980. Roberto Ahumada, 33, mellanstadie lärare, militant i Revolutionära Vänsterrörelsen, MIR, var under sju år ledare för det underjordiska motståndet och var med och organiserade motståndskommittéer på fabriker, i bostadsområdet, på gymnasier och universitet. Han var en av ledarna för tomtoccupazione i La Bandera.

När Roberto Ahumada kom till Sverige i december 1981 hade han suttit 17 månader i Pinochets fängelser. Under tiden hade han lett de politiska fångarnas organisation.

Vi träffade honom på en flyktingförläggning.

Chilebulletinen: Vi skulle vilja att du berättade om de chilenska politiska fångarnas situation. Livet i fängelserna, relationerna till omvärlden. Vilken roll spelar de politiska fångarna i motståndsrörelsen? Varför organiserar de sig?

Ad Hoc-kommissionen

Roberto: För att man ska förstå hur de politiska fångarna har det idag, så behöver man veta att det har förekommit två olika perioder. Den första perioden började med det avtal som diktaturen tvingades teckna med den internationella gemenskapen, representerad av FN:s Ad Hoc-kommission för de Mänskliga Rättigheterna. De besökte Chile den 24 juli 1978. Regeringen måste då lova att hålla de politiska fångarna enbart på avdelning 5 i Stadsfängelset i Santiago. Det vill säga sådana fångar som dömts enligt lagen om statens inre säkerhet och lagen om vapenkontroll. Sådana brott räknades som politiska och var straffbara även under den förra grundlagen.

Vi organiserar oss

Den avdelning som diktaturen valde ut för att hysa oss var ett ställe som förr använts för att isolera vanliga fångar som led av smittsamma sjukdomar som TBC, veneriska sjukdomar, etc. Om man kan kalla de allmänna förhållandena i chilenska fängelser för omänskliga, vilket till och med diktaturanhängare anser, så var det här ännu värre.

Det kostade Internationella Röda Korset en halv miljon pesos (62 500 kr) att sätta avdelning 5 i ett någorlunda mänskligt skick för att vi skulle vistas där. Själva installerade vi toaletter, duschar, tvätttrum och målade cellerna, osv.

Efter att det där avtalet hade tecknats så lyckades de politiska fångarna att organisera sig. Vi måste försöka lösa såväl juridiska problem som mänskliga och ekonomiska. Vi är ju en social grupp som bildats som följd av det förtryck som folket är utsatt för och förtrycket fortsätter i fängelset...

ChB: Hade de politiska fångarna något stöd från den internationella solidaritetsrörelsen i sin kamp för sina rättigheter?

RA: Givetvis hade vi det. Solidariteten med Chile var mycket vaksam beträffande respekterandet av de mänskliga rättigheterna som ständigt kränktes av diktaturen. Gruppen av anhöriga till politiska fångar hade med sin uthålliga kamp lyckats göra den nationella och internationella opinionen uppmärksam på sina krav. De hungerstrejker som genomfördes över hela världen, de bränmärkningar av diktaturen, som solidariteten med Chile åstadkom, allt detta gjorde att regimen tvingades erkänna oss som politiska fångar mot sin vilja.

Internationellt erkända

Sen började även de anhöriga till politiska fångar att organisera sig ännu faster och kämpa tillsammans med fångarna själva. De blev internationellt erkända, lika som gruppen av anhöriga till försvunna och landsförvisade hade blivit det. Även diktaturen tvingades erkänna deras existens. Vi uppnådde alltså att re-

gimen erkände de politiska fångarna, men dessutom måste de erkänna att det fanns en stor samhällskonflikt, som var olöst, att det fanns en politisk opposition till regimen och att de politiska fångarna var ett resultat just av denna konflikt, att det fanns en motståndsrörelse.

Stor framgång

Vi utvecklade ett omfattande arbete inte bara för att stå emot förtrycket i fängelset, utan även för att stödja våra anhöriga både mänskligt och ekonomiskt genom det produktiva arbete vi startade, skomakeri osv.

Vår största framgång var när vi bildade De Chilenska politiska fångarnas Kommitte, som alltså inte enbart tog sig an de fångars problem, som fanns i Santiago utan över hela landet. Naturligtvis kunde inte diktaturen låta detta fortgå, eftersom vår kamp för att organisera oss togs upp även inom andra grupper i samhället.

Avtalet bryts

Den andra perioden började när Reagan-administrationen tillträdde i USA.

Den 30 januari 1981 vid 3-tiden på morgonen, slets vi ut ur våra celler. Utan att några som helst order presenterades och utan att vi hann meddela våra anhöriga eller våra advokater, började man frakta oss till olika fängelser utöver landet.

Härmed bröt man alltså det avtal, som i ett annat läge hade träffats med den internationella gemenskapen.

De struntade fullständigt i vad de hade lovat och sagt offentligt, att regeringen skulle respektera de mänskliga rättigheterna, de politiska fångarnas rättig-

Roberto Ahumada med familj i förläggningen i Alvesta. Adriana, hans sambo, arbetade i Anhörighommittén för de politiska fångarna och i deras daghem.

ju med sig en hel kedja av bekymmer för familjen, främst för barnen. Att inte få veta vart de har fört ens kära far är ett fruktansvärt besked och psykiskt nedbrytande. Vi var fullständigt utlämnade till gendarmernas godtycke, de visste att de hade myndigheternas godkännande att begå vilken nedrighet som helst mot oss. Det fanns ingen som kunde ingripa till vårt försvar.

ChB: Tror du att de följer en uppgjord plan med den här behandlingen?

RA: Ja. Det här var inget spontant infall. Det var iskall uträkning. Vad regimen försöker göra är, att gömma undan de politiska fångarna för den inhemska och utländska opinionen samtidigt som de vill ha fria händer att göra slut på alla medlemmar i motståndsrörelsen som de får tag på, utan att behöva svara inför någon som helst laglig instans.

Solidariteten viktig nu...

Det är viktigt att solidaritetsrörelsen förstår att såväl de politiska fångarna som deras familjer är i ett ytterst allvarligt läge. Fångarna därför att de ständigt utsätts för förtryck, utan att få något besök på långa tider och familjerna därför att deras ekonomiska situation hela tiden försämras.

Detta beror inte bara på att fångarna är utspridda. Bara detta att du har en son, en far, en bror, syster, mor eller farbror som är politisk fånge gör, att du inte kan få ett arbete eller att du blir av med det du hade. Vi befinner oss alltså i ett sammanhang med arbetslöshet, ekonomiska problem, förtryck och förföljelse.

Hård kamp

Det är mot den bakgrunden som de politiska fångarna och deras anhöriga måste föra sin kamp. Den är hård och svår, men här finns mycket hängivenhet och kampvilja. Vi är säkra på att kampen för våra rättigheter och hela folkets rättigheter går mot seger, eftersom denna kamp hänger ihop med alla folkliga krav och intressen.

ChB: Skulle du nu kunna tala lite om massrörelsens situation, hur den organiserar sig och om kampen den för. Var kommer de politiska fångarna och anhöriggrupperna in i bilden?

Permanentat

RA: Diktaturen gjorde ju undantagstillståndet till en permanent ordning från och med 11 mars 1981. Diktaturen påstår att den fick folkets stöd härför i den "folkomröstning" som de fabricerade i september 1980. Vad diktaturen är ute efter, är att utan opposition kunna genomdriva den politisk-ekonomisk-sociala modell de valt och vilken går tvärs emot de intressen, som den stora majoriteten av vårt folk har.

Fackliga krav

Massrörelsens svar härpå har inte låtit vänta på sig. Arbetarklassen var den första att resa sig och kämpar i första hand mot den så kallade Plan Laboral (Arbetslagstiftningen). Dess exempel har följts av alla andra samhällsgrupper. Ett exempel var framläggandet av den Nationella kravlistan (Pliego Nacional) genom Nationella Fackliga Samordningen, CNS. CNS var arbetarklassens första steg på vägen mot samordning och gemensam ledning av kampen och som tillät en sammansmältning av sociala krafter som bekämpar diktaturen.

Arresteringarna när kravlistan framlagts utlöste en bred enhets- och solidaritetsrörelse till stöd för de fängslade fackföreningsledarna. Detta visade vilken styrka som hade byggts upp inom arbetarklassen under alla dessa år av diktatur. Enhetsrörelsen visar sig idag i närmandet mellan de olika fackliga rörelserna såsom CCT, Arbetarnas samordningskommittéer, FUT, Arbetarnas Enhetsfront, UDM, Arbetarnas Demokratiska Union, själva CNS och andra förbund liksom bondeorganisationerna. På så sätt kan fler och större delar av massrörelsen mobiliseras över hela landet.

Bostadskamp

Även de bostadslösa har kommit med i denna dynamiska enhets- och aktionsrörelse. De har genomfört en massa protestaktioner mot den situation de tvingas leva i. Under åren 80-81 genomfördes direktaktioner som omfattande markockupationer i Pudahuel (norrörort till Santiago) som kallades "22 juli" respektive "14 januari", och en annan tomt-ockupation i Los Naranjos. Dessutom förekom en mängd liknande aktioner i alla de större städerna i landet.

De bostadslösa rörelse har blivit den gnista som tänt en bred enhetsrörelse med kommittéer i de största städerna: Santiago, Valparaiso och Concepción, kallade Stödkommittén för boende och bostadslösa (COAPO), Samordningskommitté för boende och bostadslösa.

Studenterna enar sig

Studenterna genomförde under 1980 viktiga aktioner mot OCA, Administrativa Samordningskontoret, som är ett täcknamn för den gren av hemliga polisen CNI/DINA, som kontrollerar studenterna och akademikerna. De här aktionerna spreds även utanför Santiago till provinsuniversiteten i Concepción, Valparaiso, Antofagasta, Arica, Temuco, Chillán.

Som en kulmen på de dagliga striderna med OCA-agenterna så kallade studenterna till den första Kongressen för Studenternas Nationella Demokratiska Union (UNED). I och med detta skapades

heter, att de ansträngde sig att hålla dem fängslade enligt internationella regler och inte blanda dem med vanliga fångar.

Isolerade

Från detta ögonblick var vår situation helt förändrad. Utspridningen syftade inte bara till att isolera oss från varandra utan också till att fränkänna oss status som politiska fångar. Vi blandades med kriminella, de tog ifrån oss rätten att syssla med våra arbeten, till kulturell verksamhet, till rekreation och till den mer eller mindre förekommande läkavården. Den behandling vi fått i de olika tortyrcentra har ju inte gått spårlost förbi.

Vi fick inte längre ta emot besök från anhöriga eller från våra advokater. De långa avstånden gjorde det för övrigt till en omöjlig sak. Detta har inte ändrats.

Diktaturen bröt alltså våldsamt alla avtal beträffande behandlingen av de politiska fångarna.

De anklagade oss nu för att ligga bakom de flesta av de motståndaktioner som under tiden fortsatt i landet...

ChB: Detta måste ju också få följder för familjebanden och för ekonomin, eller hur?

Försvarslösa

RA: Givetvis. När man rycks undan från sin familj på detta brutala sätt, så för det

ett instrument för att ena och samordna studentkampen.

Det här initiativet hälsades med stark sympati av alla andra delar av Massrörelsen: Gruvarbetarna i Chuquicamata, El Teniente-gruvan, kolarbetarna i Lota, sjömännen och hamnarbetarna i Valparaíso och Talcahuano, bondefederationerna i Temuco och Valdivia, textilfacken, organisationerna för försvaret av De Mänskliga Rättigheterna samt naturligtvis vi de Politiska fångarna, som skickade vår hälsning i form av en kasset med hälsningar och sånger.

Bönderna svårast

Nu har även bönderna börjat komma med mer aktivt i massrörelsen kamp. Att det dröjt så länge beror på att diktaturen redan från första ögonblicket efter statskuppen släppte lös den brutalaste förföljelse mot dem, som någonsin har förekommit i vårt land. Hundratals ledare mördades i ett försök att stoppa det politiska uppsving, bönderna nått under 60-talet och början av 70-talet.

CODEPU bildas

Slutligen har vi de olika grupper, som kämpar för de mänskliga rättigheterna. De mest aktiva har varit Kommittén av anhängare till försvunna politiska fångar och de politiska fångarnas organisation, som har lett kampen för folkets

rättigheter. Detta har gjort att det bildats en bred solidaritetsrörelse kring den kamp som varje samhällsgrupp utvecklar. Det är alltså viktigt att hålla i minnet att kampen för de mänskliga rättigheterna förs på många plan och av många grupper. Alleftersom kampen har hårdnat så har behovet av en enhetsorganisation vuxit starkare. Som ett uttryck för enheten på basplanet i kampen mot diktaturen bildades CODEPU, Kommittén för Försvaret av Folkets Rättigheter.

På sista tiden, när diktaturen har släppt loss den starkaste repressionsvågen på länge, som kan jämföras bara med vad som hände under de första dagarna efter statskuppen 1973, så har det varit CODEPU som gått i bränschen för försvaret av våra förtrampade rättigheter.

ChB: Vi läste nyligen att fackföreningsledaren och ex-deputerade för Radikalpartiet Tucapel Jiménez, hade blivit mördad på gatan i Santiago. Vilka konsekvenser kan detta få för massrörelsen?

Inte ens laglig opposition

RA: Som bekant var Tucapel Jiménez ledare för Statstjänstemännen. Under de första åren stödde han militärregimen och var till och med dess representant i ILO (Internationella Arbetsorganisationen). Nu hade han en tid stått under tryck från medlemmarna

för att ta ställning för arbetarklassens behov. Han hade inget annat val. För antingen måste han ställa sig på regimen antifolkliga linje och försvara förföljelserna, nöden och utsugningen eller på arbetarsidan som kämpar för folkets rättigheter. Han valde det senare.

Diktaturens svar blev det de ger alla sina motståndare.

Med terror som metod försöker de att sätta skräck i alla, som tar upp kampen för de utsugnas intressen och behov.

Tucapel Jiménez'död är bara ännu ett bevis på och en följd av massrörelsens, motståndsrörelsens tillväxt, det vill säga regimen känner sig omringad, hotad av folkets massor. Det visar tydligt att diktaturen inte kan tillåta sig någon som helst opposition och att den är beredd att ta stora risker, även att få sitt internationella rykte än mer skamfilat, bara för att hålla sig kvar vid makten.

Med detta död avslutas ännu ett försök att arbeta för förbättringar inom den lagliga ramen i vårt land.

Uppror!

Eftersom diktaturen inte lämnar någon enda möjlighet öppen för en folklig och konsekvent demokratisk opinion att komma till tals, så står det allt mer klart att folket inte har annat att välja än bruka sin legitima rätt att göra uppror och härför måste använda de metoder och den organisation som uppgiften kräver.

JOSÉ CARVAJAL

NU SAMLAR VI TILL MAIPÚ

Maipú är namnet på ett industriområde utanför Chiles huvudstad Santiago. Här är den fackliga aktiviteten i växande, trots det ständiga hotet från diktaturen.

Där finns ungefär två hundra fackklubbar på de knappt tre hundra industrierna i Maipú. Och där finns också ett lokalt fackförbund — som skall samla alla fack i området och som kan hända blir en förebild för det fackliga återuppbygget i motståndets Chile. Förbundet heter "Federación de Sindicatos de Trabajadores de Maipú", Maipú-arbetarnas fackliga förbund.

Det är till detta som Chilekommittén samlar in pengar från 1.2 fram till vår kongress i maj månad. Som alltid

går en fjärdedel av Chileinsamlingen till partierna inom den chilenska vänstern, resten går oavkortat till Maipú.

Stöd behöver Maipú-arbetarna främst på tre områden:

- Facklig utbildning — medlemscirklar, ledarkurser, seminarier om arbete och teknik, framtagande av egna läromedel.
- Informationsverksamhet — man planerar ett förbundstidningen "Informativo Sindical", som hittills kommit med femton nummer, skall utkomma i en upplaga av 1 500 exemplar varje månad.
- Lokaler — som det är nu så saknar alla utom ett par av fackklubbarna egna kontorslokaler. Förbundet självt

är inhyst provisoriskt i en kyrkobyggnad. De vill ha mötes- och kontorsutrymmen, och plats också för idrotts- och kulturaktivitet.

Sina planer har de utförligt presenterat för styrelsen i Chilekommittén med bakgrundsbeskrivning och kostnadsredovisning. Sammanlagt hoppas vi kunna samla in 45 000 kronor. Resten, dubbla summan, för att målen ovan skall kunna förverkligas, står Maipú-arbetarna för själva.

Insamlingen pågår i fyra månader. Resultatet kommer att redovisas på Chilekommitténs kongress i maj.

STÖD CHILEINSAMLINGEN
PG 65 39 28 — 2!

I Maipú finns en lång rad metallindustrier, livsmedelsföretag och kemisk industri. Där finns bland andra Mercedes Benz, Good Year och svenska AGA. Under Allende var fackföreningarna starka och livaktiga, organiserade i ett så kallat industribälte som innefattade så gott som alla företag i området.

Fem mörka och hårda år efter kuppen 1973 började det fackliga motståndet, under 1978, att vinna viss framgång.

Det breda motståndet mot arbetslagstifningen under hösten '79, födde idén till ett gemensamt förbund för arbetarna i hela området. Det bildades den 7.8.1980 på initiativ av en handfull fackklubbar.

Läs mer om Maipú-arbetarna i vårt fackliga temanummer (Chilebulletinen nr 3/81). □

T. LINDH

PINOCHETS MÖRDARBAND STÄNDIGT VERKSAMMA

Under månaderna november-januari rapporteras följande motståndskämpar ha dödats eller arresterats.

Den 10 november på morgonen påträffas ett utbränt bilvrak helt nära utrikesminister Rojas Galdames hus. I bilen fyra halvt förkolnade lik. Polisen gav ut följande historia: Fyra terrorister skulle anfalla ministerns hus. Överraskas av polisen. Eldstrid. Bilen fattar eld.

I bårhuset identifieras ett av liken såsom Luis Plincheira Llanos. Denne hade återvänt från exilen i Belgien. Han hade tillfångatagits i Neltune, södra Chile i september. Han torterades och dödades.

Därefter igenkännes Juan Ramón Soto Cerda, 30 år, av sin maka trots att benen och armarna var avhuggna och kroppen svårt bränd. Juan var en f.d. juridikstuderande och taxi-chaufför. Han hade arresterats den 9 november vid Tekniska Universitetets tunnelbanastation. Han var medlem av PS-CNRs politiska ledning och ansvarig för fraktionens propaganda.

Den tredje som identifierades var Jaime Cuevas Cuevas, en lantarbetare som arbetade vid sågverket i Nacimientos i södra Chile. Han arresterades i sitt hem natten den 12 september 1981, och var sedan dess "försvunnen". Det fjärde liket kunde inte identifieras. Det verkar vara en kvinna.

30 november -81, i gryningen, kommer sju beväpnade personer till civilingenjören José Iglesias Tapias hem och arresterar honom. Han hade ledsagt Juan Ramón Soto Cerdas maka vid identifieringen av kroppen.

8 december förgiftas fyra politiska och två vanliga fångar i stadsfängelset i Santiago (se ChB 1/82), Víctor Corvalán och Eduardo Pacheco Díaz avlider.

6 januari -82, Enrique Hernández Reyes Manríquez, som i

hemlighet återvänt från asylen i England, blir nedskjuten under utgångsförbundet.

Polisen gjorde husransakan där han bodde. Husets ägare Patricia Garzo Norambuena arresterades tillsammans med en manlig kamrat som befann sig där. Patricia Garzo fördes till ett av CNIs centraler där hon torterades bestialiskt under 20 dagar, varefter hon överlämnades till militärdomstolen och nu befinner sig i kvinnofängelset i Santiago.

9 januari mördas under tortyr den kamrat som arresterades tillsammans med Patricia Garzo.

13 januari arresteras Generalsekreteraren för PS-CNR "Ramón" Benjamin Cares. Han torteras svårt och hamnar i stadsfängelset i Santiago.

17 januari Ernesto Enriquez Zúñiga Vergara, som hemligt återvänt från exilen mördas medan han färdas i en fullsatt buss.

23 januari, Iván Quinteros Martínez, 31, universitetsstuderande, nedskjuten och dödad på gatan i Valparaíso.

CHILE: RÄTTVISANS GANG

Processen mot COVEMA, Kommando Martyrernas Hämnare, har lagts ner "i brist på bevis eller indicier". Dessa var en paramilitär organisation sammanställt av poliser. De hade anklagats för att ligga bakom mordet på studenten Eduardo Jara, juni -81 samt bortrövandet och tortyren av sju andra personer.

MEXIKO:

Omkring 1,2 miljoner aborter, de flesta illegala, utförs i Mexiko varje år. Vart femte havandeskap slutar i abort.

Varje år behandlas ungefär 800 000 kvinnor på sjukhusens intensivavdelningar för komplikationer efter aborter utförda under smutsiga förhållanden och av inkompetenta utövare.

80 000 av kvinnorna dör trots medicinsk efterbehandling.

När 600 kvinnor och män samlades på en kvinnokonfe-

rens i början av året var aborten av huvudfrågorna. Och man konstaterade att illegal abort är ett av Mexikos allvarligaste hälsoproblem.

Konferensen hölls av CE-ESTEM (tredje världens center för ekonomiska och sociala studier) och tog också upp problemen för kvinnorna på landsbygden.

En undersökning 1976 visar att nära hälften av kvinnorna som bor i mindre byar inte får någon som helst medicinsk hjälp eller hälsokontroll under graviditeten eller förlossningen. Och endast 10 procent av dessa kvinnor får hjälp av barnmorska vid förlossningen.

Men trots de dystra siffrorna är chanserna nu större än någonsin för att göra aborter lagliga. Miguel de la Madrid som förmodas bli Mexikos näste president har uttalat sig för legala aborter.

IPS Kvinnofeature Service

"TERRORISTER"

"Antiterroristlagen" i Chile från juni -81 stadgar straff från fem års fängelse till avrättning för aktiviteter som syftar till att omvandla den nuvarande samhällsstrukturen. Dekretet förbjuder pressen att rapportera om "terroristernas" aktioner.

Den förste som dömdes (inför krigsrätt) enligt det nya dekretet var MIR-medlemmen Guillermo Rodríguez. Han fick livstid såsom "upphovsman" till avrättningen av torteraren, CNI-officeren Carlos Tapia.

En annan MIR-medlem José Benado, fick 30 år. Han anklagas för att 1978 illegalt ha återvänt från exilen i Sverige och för "militärt uppror". (Han hade vid gripandet 16 juli -80 en pistol). I Sverige arbetade José på NKs lager, Stockholm (se ChB 1/81). Två år levde han underjordiskt i Chile. Enligt en Amnestyrapport har han torterats fruktansvärt.

Advokaterna säger att domarna inte står i någon rimlig proportion till brottens art.

De tre CNI-agenter (säkerhetspoliser) som rånade statsbanken i Chuquicamata (10 milj dollar) och dödade två

banktjänstemän fick ju bara livstids fängelse. Medhjälparna fick fem år.

DÖDSKVADRON BILDAD

Med stora annonser i de dagliga tidningarna, även i *New York Times*! har den gamla fascistiska organisationen Tradition, Familj och Egendom meddelat att man skapat ett speciellt organ för att "bekämpa kommunismen" kallat Nationella Antikommunistiska Aktionerna (ANAC). Att det inte får bildas några "politiska" organisationer i Chile idag gäller inte dem.

Sandöfestivalen 10-årsjubilerar STÖDER FLYKTINGBARNEN I EL SALVADOR

Lördag och söndag 29-30 maj blir det musikfestival på Sandön i Ångermanälven, en mil söder om Kramfors. För tionde året invaderas ön av tusentals festivalbesökare. Sedan starten har Sandöfestivalen varit ett sätt för eleverna vid Sandöskolan att praktiskt kombinera kultur och bistånd. UD bedriver biståndsutbildning vid skolan.

Överskottet från festivalen går till flyktningbarnen i El Salvador via Kommissionen för mänskliga rättigheter i El Salvador.

— Var femte salvadoran är flyktning idag. 400 000 av dem, nästan hälften är barn, säger Patricio Fuentes, som är Kommissionens representant i Norden.

— Vi väntar oss 5 000 besökare. Musiken är fri men vi hoppas ändå att alla ska bidra till att vi kan sända en stor summa till flyktningbarnen, säger Thomas Eriksson i Festivalkommittén. Hittills klara artister är Rekyl, Commando Musse Pigg, Lollo Asplund, Röde Örm, Anders Linder och Hombres de Maíz.

— På söndagen satsar vi på barnfamiljerna. Då blir det barnteater, minicirkus, loppmarknad och folkdans. Så det blir inte bara musik, säger Thomas.

AK TILL SANDÖ!

Nyheter & Kommentarer

ETT FÖRSVINNADE OROAR WASHINGTON

Costa Gavras senaste film har fått State Department att reagera surt på vad man anser vara en illa dold anklagelse. Enligt filmen skulle USA:s ambassad i Chile vara komprometterad i försvinnandet och sedan död av en amerikansk medborgare vid namn Charles Horman vid statskuppen 1973. I en offentlig deklaration säger

State Department, att man gjort allt som stått i dess makt för att ta reda på var och när Horman bragtes om livet, något som hittills varit dunkelt. Under tiden blev veckotidningen *Times* portförbjuden i Chile sedan den rapporterat om filmen. Anledningen var att *Times* hade citerat de ord som inleder filmen: "Denna film baserar sig på en faktisk händelse"... Filmen heter "Missing".

GUATEMALA – REVOLUTIONÄR ENHET

"Hallå, Guatemalas folk! Här talar Guatemalas Nationella Revolutionära Union – URNG!"

Över tre radiostationer i Ciudad Guatemala – som för tillfället ockuperats av gerillan – lästes morgonen den 8 februari den väntade proklamationen om bildandet av den revolutionära enhetsorganisationen.

De fyra organisationer som nu bildade URNG var EGP (De Fattigas Gerillarmé), FAR (De Väpnade Rebellerna), ORPA (Det Väpnade Folkets Revolutionära Organisation) och PGT (Guatemalas Arbetarparti – kommunistpartiet).

"De revolutionära styrkornas enhet baserar sig på det revolutionära folkkrigets strategi" säger URNG i sin proklamation, "Guatemalas folk utkämpar idag det största revolutionära kriget i sin historia... Det är ett krig där såväl arbetare som bänder, indianer och ladinos, katoliker och evangeliska, män och kvinnor, som kan tänka och kämpa, deltar jämsides med alla patriotiska och demokratiska krafter i vårt folk".

Målet är att ta makten och upprätta en revolutionär, patriotisk, folklig och demokratisk regering som en gång för alla skall göra slut på utslagning, förtryck, repression och beroendet av utlandet.

Rubrikerna i 5-punktsprogrammet lyder:

- I. Revolutionen skall en gång för alla göra slut på förtrycket mot folket och garantera medborgarna liv, fred och respekt för mänskliga rättigheter.
- II. Revolutionen skall lägga grunden till en lösning av de stora folkmajoriteternas fundamentala behov genom att avskaffa rikemansväldet i Guatemala, såväl det inhemska som det utländska.
- III. Revolutionen skall garantera jämlikhet mellan den indianska och den ladinska ("vita") befolkningen genom att avskaffa kulturellt förtryck och diskriminering.
- IV. Revolutionen skall garantera upprättandet av ett nytt samhälle, i vars regering alla patriotiska, folkliga och demokratiska krafter skall representeras.
- V. Revolutionen skall garantera en internationell politisk alliansfrihet och en internationell samarbetspolitik för den utveckling som de fattiga länderna idag behöver på grundval av folkens självbestämmanderätt.

"För att uppnå detta övergripande mål uppmannar de revolutionära organisationerna till bildandet av en stor, nationell, patriotisk enhetsfront."

Man vände sig i upproret också mot den valfars som skulle hållas den 7 mars. "Valet kommer inte att lyckas eftersom 60% av landet är stridsområde och folket avvisar 'valet'."

För att demonstrera gerillans växande styrka sprängdes kvällen därpå tio bomber samtidigt i huvudstaden. Ljuset slocknade och telefontrafiken bröts. Liknande incidenter rapporteras från 13 provinser.

★ CHILEKOMMITTEN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm
Telefon: 08-744 34 83

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen i Chile den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile. Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen. Chilekommitténs insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommittén är partipolitisk obunden och tillåter olika politiska riktningar och tendenser att komma till uttryck, såvida tendenserna inte går emot kommitténs plattform: BEKÄMPA IMPERIALISMEN, STÖD MOTSTÅNDET – BOJKOTTA DIKTATUREN, FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA, STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP – FÖR SOCIALISM, STÖD ARBETARRÖRELSEN I CHILE.

★ CHILEBULLETINEN

Chilebulletinens adress: Box 5220, 102 45 Stockholm

Besöksadress: Grev Turegatan 15, 1 tr.
Telefon: 08/618841

Ansvarig utgivare: Kjell Svensson

Redaktion: José Carvajal, Ingvar Eng-
hart, Lena Gemzøe, Eva Källsäter,
Sigyn Ohlsson, Alfonso Reyes, Marcos
Rodríguez

Montering: Ignacio de Acha

Repro och sättning: Carlos Mejías

Pressläggningsdatum: 8 april 1982

Tryckeri: Graphis S. I. Tryck, Sth

Prenumerationspris: 35:- kr för 4 nummer framåt. Stödprenumeration: 45 kr
Institutioner och organisationer: 45 kr för 4 nummer. Betala på postgiro 50488-6, Chilebulletinen. Ange från vilket nummer prenumerationen ska börja. Lösnummer försäljning: inbetalas på pg 50488-6, Chilebulletinen. Adressändringar sändes till Chilekommittén, Box 622, 101 28 Stockholm.

Chilekommittén har för närvarande följande insamlingar:

Nr 653928-2 Nationella insamlingen till Chile.

Ändamål: 25% till de chilenska vänsterpartierna och 75% till konkreta projekt lokalt i Chile.

Nr 887233-5 Chilekommitténs kampfond
Ändamål: Konto för organisationens löpande verksamhet, bokförsäljning, etc.

Dessutom stöder vi insamlingen till FDR, Den demokratiska revolutionära befrielsefronten i El Salvador, pg 320154 - 8.

Priserna stiger, kostnaderna ökar! Vi försöker hålla dem nere, men vi kan inte klara solidaritetsarbetet som hittills utan extra tillskott till ChK:s kampfond.

Ge ditt bidrag till pg 887233-5. NU!

Bismark heter en pojke som presenteras i boken. Under kriget byggde han barrikader av gatstenar. Nu ligger han tillbaka stenarna igen. Foto: Monica Zak

Recensioner

NU VET VI MER OM...

— Hur var det tidigare i Nicaragua, då när Somoza bestämde i landet? frågar jag några lågstadielever i Kolari glesbygdsskola.

— Jo, det var osäkert att leva då, svarar dom. Nästan alla var rädda för Somozas soldater. Många var arbetslösa och hade ingen mark att odla. Barnen hade ingen skola att gå i och det fanns inga läkare för de fattiga. Men nu är det inte längre så!

Eleverna har läst Monika Zaks bok "Vi vann! — En bok för barn och vuxna om Nicaragua", (Cikada förlag, 1981, 107 s. ca 49:-). En bok som lyckats med något så märkligt som att göra det lilla modiga Nicaraguas befrielse synlig och begriplig. Plötsligt angår Sergios, Chillas, Bismarks och Lilla Farfars situation oss. Genom deras berättelser, deras färgsprakande teckningar och genom foton får återuppbyggnaden i landet liv — denna återuppbyggnad som på jordbrukskollek-

tivet Rigoberto Cruz innebär att gemensamt bruka jorden, bygga bostäder, ett Folkets Hus, läkarstation och — viktigast — en skola som ska målas blågul!

För i återuppbyggnadsarbetet deltar också en barngrupp i Orminge utanför Stockholm. I boken kan vi följa brevväxlingen mellan Orminge, Sverige och Rigoberto Cruz, Nicaragua. Och hur de svenska barnen samlat in kläder och pengar till sina kamrater i Nicaragua.

Detta inspirerade också eleverna i Kolari Glesbygdsskola till att själva börja brevväxla med en skola i Nicaragua. I "Vi vann" fick de reda på hur man gör för att få kontakter och hur man skickar paket.

"Vi vann" är en viktig bok — för den närmar Centralamerika och Sverige till varandra. Och de kämpande folken i Centralamerika behöver nu mer än någonsin vårt stöd och vår solidaritet. □

CECILIA FALK

SIFFRORNA FÅR ANSIKTE

Vid sidan av utvecklingen i El Salvador har massmedia också börjat få upp ögonen för vad som sker i grannlandet Guatemala.

För den som vill få hjälp att foga ihop de nyheter som flimrar förbi på tidningarnas utrikessidor till en mer helhetlig bild har det nyligen utkommit en viktig bok. Det är "Guatemala — hycklarnas paradiset" av Bo och Birte Lindblom som getts ut på Författarförlaget.

Det var med blandade känslor jag lade ifrån mig "Guatemala — hycklarnas paradiset" efter att ha läst den. Det är en bok med stora förtjänster, men också med allvarliga brister.

Det är en bok som på ett utmärkt sätt levandegör förtrycket i Guatemala. Med konkreta fall, ögonvittnesskildringar och självupplevda ögonblicksbilder och med intervjuer görs terror i Guatemala lite mera möjligt att fatta. Det som annars blir siffror på si eller så många "försvunna" blir till människoöden. Siffrorna får namn och ansikte.

Boken har också ett kortfattat men bra kapitel om Guatemalas historia. Mycket lärorikt är också avsnittet när författaren tar en liten notis om Guatemala ur Dagens Nyheter och sedan följer upp vad som verkligen skett. Det ger en tankeställare om nyhetsbyråernas rapportering.

Men "Guatemala — hycklarnas paradiset" har som sagt också stora luckor. Den allvarligaste tycker jag är att den

inte skildrar oppositionen i landet. Fackföreningarna och de andra massorganisationerna nämns bara när de har samband med fall av försvinnanden. Gerillaorganisationerna nämns bara i förbifarten. De blir bokstavskombinationer som nästan tycks befinna sig i utkanten av den guatemalteckiska verkligheten.

Genom detta förlorar boken i kraft när det gäller att bli en maning till solidaritetsarbete. Något författarna uttryckligen säger är en målsättning med deras skrivande.

För vad var det som gjorde att det aldrig genomfördes några insamlingar eller protestdemonstrationer mot Idi Amins skräckvälde i Uganda medan vi idag ser en växande solidaritetsrörelse för El Salvador. Idi Amin stod ju inte de salvadoranska knektarna efter i brutalitet.

Jo, skillnaden är naturligtvis att i El Salvador ser vi inte bara ett förtryck, vi ser också ett starkt motstånd mot detta förtryck. I Uganda uppfattade de flesta, med rätt eller fel, bara förtryck och inget motstånd. Och erfarenheterna visar ju att det är när kombinationen starkt förtryck — starkt motstånd finns, som större grupper människor känner det meningsfullt att gripa sig an med ett solidaritetsarbete.

Men att det saknas viktiga pusselbitar i den bild av Guatemala som Bo och Birte Lindblom ger ska inte leda oss till att undervärdera vikten av de bitar som presenteras. De är bra och viktiga. Läs boken och ta vara på dem. □

ANDERS NORDSTRÖM

Emiliano Zapatas slagord om "Jord och Frihet" blev upprorsgnistan i Mexiko 1910.

Recensioner

Perspektiv för

Revolutionen i El Salvador tycks nu av allt att döma gå in i en avgörande fas. Det ställer stora krav på solidaritetsarbetet. Och det ställer också stora krav på kunskaper hos oss som bedriver solidaritetsarbetet. Vi måste förstå sammanhang och bakgrunder.

Därför är det utmärkt att de första böckerna på svenska som analyserar utvecklingen i Centralamerika nu börjar komma ut.

Gryning

Allra först på bokhandelsdiskarna var boken "Gryning" skriven av Lars Palmgren och utgiven på ETCs förlag. Det är en bra bok. Fakta, stämningar och bakgrundskunskap vävs samman i en mycket lyckad reportagebok.

När "Gryning" är som mest levande är den lika spännande som någonsin en äventyrsroman. Och ändå lyckas Lasse Palmgren att undvika den ytlighet som ofta präglar många av dagspressens "jag-var-där"-reportage.

Möte med människor

Lars Palmgren tar oss med på en resa i revolutionens centralamerika. Vi får möta människor som var och en på sitt sätt är med och skapar världshistoria. Från fackföreningsaktivisten på Nicaraguas landsbygd som försöker förmå lantarbetarna att för första gången organisera sig i en fackförening, till de sandinistiska ledare som var hjärntruten i revolutionen.

Men att "Gryning" är en bra bok innebär inte att det är en bok fri från invändningar. Så ger exempelvis bokens undertitel — ett reportage från upprorets centralamerika — en felaktig bild av innehållet.

Mer än två tredjedelar av

boken handlar om Nicaragua. De ger en god bild av läget i det landet idag, av revolutionen och av bakgrunden till att sandinisterna blev det nicaraguanska folkets ledarskap.

De andra länderna behandlas däremot mera fragmentariskt. Honduras och El Salvador får några tiotal sidor var. Guatemala behandlas på fem sidor och Costa Rica inte alls. Naturligtvis är det inget fel i sig att lägga upp boken på det sättet. Men det borde klarare ha framgått av titel och baksidestext att någon helhetsbild av centralamerika ges *inte* i boken. Och visst skulle det ha känts viktigt idag att få lite djupare analys av vad som just nu sker i El Salvador.

Något saknas

Och även om kapitlen om Nicaragua ger en bra helhetsbild av landet så tycker jag att något saknas även där. De människor i landet som porträtteras och kommer till tals är av olika slag. Några regeringsledamöter. Andra arbetare. Men de har ett gemensamt. De är alla övertygade, hängivna sandinister. Om de inte är kapitalister i öppen konflikt med regeringen.

Det hade varit bra om Lasse Palmgren också intervjuat några arbetare eller småbönder

som inte är sandinistiska organisatörer. Några representanter för den breda massa som idag otvivelaktigt stöder revolutionen, men som naturligtvis inte är okritiskt lojala med allt regeringen beslutar.

Eller varför inte låta någon arbetare komma till tals som är medlem av någon av de fackföreningar eller vänsterpartier som finns utanför den sandinistiska rörelsen? Organisationer som ju ibland bekämpats hårt av FSLN. Oftast med politiska argument, men tyvärr även med polisiära metoder.

Övertygande

Nu ska ingen tro att bara för att dessa saker fattas så är det en idylliskt förskönad bild som målas upp av den sandinistiska revolutionen. Så är inte fallet. Det är en övertygande bild av en revolution som utifrån extremt svåra utgångspunkter söker sig framåt. Som lider av barnsjukdomar och begår fel.

Där finns bilden av sandinistiska fackföreningsledare som på grund av bristande erfarenhet kommer i konflikt med strejkande arbetare. Där finns representanterna från de olika ministerierna som inte kan frigöra sig från byråkratiska översitteritendenser när de konfronteras med de arbetare och bönder som de ska tjäna.

Centralamerika

Juni 1980. Olof Palme hos FDR-ledningen i El Salvador.

Men där finns också den befriande förmågan hos sandinisterna att erkänna begångna fel, korrigera misstagen och hela tiden försöka aktivera allt fler i den revolutionära processen. Denna blandning av odogmatisk grundinställning och revolutionär entusiasm som får en att hoppas att den socialism sandinisterna bygger ska bli annorlunda än den vi känner från östeuropa.

I orkanens öga

Den andra boken om centralamerika nyligen utkommen är "I orkanens öga". Den är skriven av Pierre Schori, internationell sekreterare hos SAP och betydelsefull politiker inom Socialistinternationa- len.

Jämfört med "Gryning" så har Schoris bok både fördelar och nackdelar. En fördel är att den är mera systematisk och ger en fylligare bild av hela regionen. "Gryning" är genom sin form av reportagebok ibland lite rörig. Fakta i form av siffror eller årtal finns instoppade här och där och det är mycket svårt att gå tillbaka och

slå upp uppgifter som man som solidaritetsaktivist kan behöva i den dagliga argumentationen.

"I orkanens öga" är i detta avseende rena motsatsen. Här finns tabeller och siffror snyggt ordnade. Här får varje land i centralamerika (Guatemala, El Salvador, Nicaragua, Honduras, Costa Rica, Belize, Panama och Mexiko) sitt eget kapitel där historia, läget idag och framtidsperspektiv behandlas. Den idealiska uppslagsboken som man snabbt och lätt kan gå tillbaka till för att finna en speciell uppgift.

Saknar spänning

Men å andra sidan är "I orkanens öga" tråkigare att läsa än "Gryning". Inte så att den är svårt skriven. Tvärtom. Men den saknar mycket av den spänning och detaljrikedom som finns i "Gryning".

Anledningen är att Lars Palmgren berättar om vad han ser med egna ögon och låter också människor längst ner på samhällsstegen komma till tals. Pierre Schori har också han rest i centralamerika.

Men de enda människor som träder fram och berättar i hans bok är politiska ledare av något slag.

Och trots sina resor i området så är det inte i första hand egna upplevelser som skildras. Det är sådant som han läst sig till eller fått berättat för sig.

Dessutom finns en annan skillnad mellan böckerna. Den enda lojalitet som kommer fram i "Gryning" är författarens sympati för den befrielsekamp som pågår. Också Pierre Schori delar denna sympati. Men han skriver samtidigt i egenskap av socialdemokrat och representant för Socialistinternationa- len.

Detta är både en fördel och en nackdel. Det är en fördel så tillvida att mycket av vad han säger är intressant. El Salvador och Guatemala är ju de första tillfällen där socialdemokraterna gjort gemensam sak med mer revolutionära socialister i ett väpnat befrielsekrig. Och det gäller både de socialdemokrater i respektive land som deltar i kampen och socialdemokratien som internationell rörelse som stöder denna kamp.

Viktig läsning

Schori analyserar denna utveckling, vad den beror på och vad den får för konsekvenser. Det är viktig läsning, inte minst för den som är aktiv i solidaritetsarbetet för centralamerika. Denna nya inställning öppnar ju oanade möjligheter att engagera stora delar av exempelvis fackföreningsrörelsen i Sverige i någon form av solidaritetsaktioner.

Men samtidigt leder Schoris position som socialdemokratisk politiker honom till att göra några, i mitt tycke, tveksamma påståenden.

Ett exempel är hans inställning till USA-imperialismen. Han analyserar här de olika strömningar som finns inom administrationen till hur centralamerikapolitiken ska föras. Det är intressant. Men Schori tycks mena att om den "liberala" linjen fick överhanden skulle USA och befrielseströrelserna kunna resonera sig fram till någon sorts samförstånd.

Schori missar

Vad Schori missar är att motsättningarna inom USAs politiska ledning främst gäller vilket sätt som är effektivast för att hålla centralamerika kvar inom det kapitalistiska världssystemet. Vad befrielseströrelserna däremot vill är att bryta sig loss från de nordamerikanska multinationella bolagens väld. Där finns en grundläggande motsättning som alltid kommer att finnas kvar.

Dessutom överdriver nog Schori den enhet han menar finns inom Socialistinternationa- len kring den nya linjen. Efter det att boken utkommit har ju exempelvis socialdemokraterna i Venezuela tagit avstånd från sandinisternas politik i Nicaragua och socialdemokraterna i Costa Rica stöder juntans valfars i El Salvador. Kanske är det effekter av den splittringspolitik mot Socialistinternationa- len från USAs sida som Schori själv skildrar i ett av bokens kapitel?

Läs båda böckerna

Sammanfattningsvis vill jag inte rekommendera den ena boken framför den andra. De kompletterar varandra och ger båda viktig information om vad som händer i centralamerika idag. De tål båda att läsas med behållning. Gör det!

ANDERS NORDSTRÖM

domus, lördag förmiddag

Så står man här igen. Har tid att tänka en hel del. Så var det inte i början. Kom det grannar eller nån från jobbet visste man inte riktigt vad man skulle göra. Det var bara att låtsas att man inte såg den man kände. Men det gick över och nu kan man tänka på annat.

Som det här med hur det egentligen började för mig. Jag hade väl länge haft, som man säger, de rätta åsikterna. Men det blev aldrig något gjort i praktiken. Satt mest och såg på. Ville väl inte släppa det för nära inpå livet heller. Hade det ju bra. Jobbet funkade och Anna och jag var nöjda med att ha varandra.

Och så gick sextioalet och halva sjuttioalet. Det är egentligen konstigt att jag inte kom med i slutet av sextioalet. Med den entusiasm som fanns då och så var jag ju yngre också. Inte ens trettio. Christian kom nog att spela en viktig roll. När vi träffades på fotbollsträningen hade han alltid tid att snacka efteråt. Visserligen verkade han så kunnig, ouppnåeligt kunnig. Men han hade tålmod och jag lärde mig också mer och mer. Såg sammanhang i det som förut bara varit skärvor av kunskap. Började förstå att något skedde som inte fick ske och som man dessutom kunde göra något åt. I alla fall till en viss del. Och nog var det bättre än att inte göra något alls.

"Du lägg av! Det är meningslöst att stå så här", säger någon ibland och försvinner in på Domus eller Systemet mittemot. Visst har jag många gånger undrat varför jag egentligen står här. Men oftare känner jag, kanske låter det överdrivet, en stolhet att finnas här. Fyllda fyrtio medan andra fyrtioåringar rusar förbi utan andra tankar än att handla så mycket som möjligt och sen sticka hem igen med Volvon och frugan och stänga ute världen med grillade revben och några burkar starköl.

Hur mycket har klockan hunnit bli förresten? Tur man ser kyrkklockan härifrån. Kvart i elva. Bara en kvart tills Åke kommer. Börjar bli kallt och sen den här dåliga luften. Bilarna hela tiden. Hoppas det kommer nån att prata med. Det har varit dåligt med det den sista kvarten. Det går

liksom i vågor. Ibland massor av folk men då och då helt lugnt. Undra om man står här om fem år? Då kanske den stora tystnaden brett ut sig. Vi kanske tillhör de sista talande. Även om vi inte säger något är vi så otidsenliga. Vi påminner om något förlorat. Oroar människor. Får dem att tänka. Känna.

Det är nog inte alltid det vi säger som är det farliga. Utan att vi finns. Åtal för väckande av oro. Böter för uppviglande av känslor. Arrest för otidsenligt uppträdande. Den domde har i samtal vänt sig till annan person. Dömes till skyddstillsyn.

Många tycker nog man är underlig som står här. Offrar fritiden utan att ens få betalt. Det är svårt att få med de yngre och andra som varit med lägger av. Hjäromdagen var det Birgitta som tyckte att det

fanns viktigare saker att syssla med. Åtminstone viktigare för henne personligen. Andra har försvunnit i nyköpta radhus. Eller odlar biodynamiskt på idylliska kolonilotter. Eller har smugit sig undan, skamsna eller aggressivt försvarande sig. Men hopplösheten får inte ta oss också. Visst har vi stått här i många år och ibland verkar det som om vi inte utträttat speciellt mycket.

Men utan oss hade det varit tystare. Mycket tystare.

En minut kvar.

Därborta ser jag en randig toppluva guppa fram bland bilarna. Åke på sin cykel. Bäst göra ett sista ryck: CHILEBULLETINEN!

Stefan Alkhagen